

୨୧

ଦୈନିକ ଜୀବନରେ ନୈତିକତା

ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର, ଉଜ୍ଜଳ ସକାଳପାଇଁ ଗୋଟେ କପ୍ପା ଝୋଇପାରେ? କିନ୍ତୁ ଆମେ ଖବର କାଗଜରେ କ’ଣ ପଢ଼ୁ - ସମ୍ବାଦ ଯେମିତିକି ଲୋଭୀ, ଦୁର୍ନୀତି, ପକ୍ଷପାତିତା, ଚୋରୀ ଡକାୟତି, ଅନ୍ୟାୟକାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଏହିଭଳି ବହୁତ କିଛି ଘଟଣାବଳୀ, ଆମର ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ନିରାପଦତାକୁ ନେଇ ଏସବୁ ଆମକୁ ବ୍ୟସ୍ତ କରିପକାଏ । ଭାରତ ସର୍ବଦା ଏକ ଉଚ୍ଚ ନୀତି ସମ୍ମତ ଏବଂ ନୈତିକତା ମୂଲ୍ୟବୋଧ ପାଇଁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ଆମେ କ’ଣ ଆମର ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଭିତ୍ତିକୁ ହରାଇସାରିଲେଣି ବା ଏପରି ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦେଇ ଆମ ଦେଶ ଗତି କରୁଛି ?

ସମାଜରେ, ଦେଶରେ ଏବଂ ଆମ ମଧ୍ୟରେ ଘଟୁଥିବା ଘଟଣାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ବିଷୟରେ ତୁମେ ଭାବୁ ନାହିଁକି ?

ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏକ ପ୍ରକାରର ନୈତିକତାରେ ପୁରି ରହିଛି ଏବଂ ତଥାପି ଆମ ଭିତରୁ କେତେଜଣ ଅନ୍ୟାୟ ଏବଂ ଅନୈତିକତାରେ ନିଜକୁ ଢାଳି ଶୀଘ୍ର ବିଜାୟଲାଭ ପାଇଁ ପହଞ୍ଚିବାର ମାର୍ଗକୁ ଆପଣେଇ ନେଉଛନ୍ତି, ନୈତିକତାରେ ଠିକ୍ ରହିବା ସବୁବେଳେ ଜରୁରୀ କି ? ତୁମେ ଏହାର ଉତ୍ତର ଏବଂ ଏହି ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ଏହିଭଳି ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଖୋଜି ବାହାର କରିବ ।

ଚିତ୍ର ୨୧.୧

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ଏହି ପାଠକୁ ପଢ଼ିବା ପରେ ତମେ ଜାଣିପାରିବ ଯେ,

- ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଏବଂ ନୈତିକତାର ଶବ୍ଦକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିପାରିବ ।
- ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଏବଂ ନୈତିକତାର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ବୁଝାଇପାରିବ ।
- ଉଭୟ ଅଧିକାର ଓ ଦାୟିତ୍ୱର ସମ୍ମାନର ଗୁରୁତ୍ୱକୁ ବୁଝାଇ ପାରିବ ।
- ପଦନିର୍ବାହୀଙ୍କର ସୁରକ୍ଷାକୁ ଚିହ୍ନଟ କରିବା ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ବୁଝିବା

ଉପଭୋକ୍ତା ସବଧାନତା ! ସଚେତନତା !

୮୦% ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରିହାତି ! ଗୋଟିଏ କିଣିଲେ ଗୋଟିଏ ମାଗଣା ! ଶୀଘ୍ର କରନ୍ତୁ ! ବିକ୍ରୟ (offer) ସୀମିତ ସମୟ ପାଇଁ ! ପ୍ରଥମ ୧୦୦ଗ୍ରାହକ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିଶେଷ ରିହାତି !

ଫ୍ରିଜ୍ ସହିତ ଗୋଟିଏ ଟେଲିଭିଜନ ମାଗଣା ! ତୁମେ କେବେ ଏହିଭଳି ଚାଲରେ ପ୍ରଲୋଭିତ ହୋଇଛ କିମ୍ବା ଏହିପରି କେତେକ ବିକ୍ରିର ଉପାୟରେ ନିରାଶ ହୋଇଛ କି ? ତୁମ ଭିତରୁ କେତେଜଣ ହୁଏତ ଉଭୟ ଦୋକାନୀ ଓ ନିର୍ମାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଠକି ହୋଇଥିବ, ଯେଉଁମାନେ କି ପରସ୍ପରକୁ ଦୋଷ ଦେବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ଯେ “ତୁମେ ହୁଏତ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷୀକୁ ପଢ଼ିନଥିବ କିମ୍ବା ଅନୁକରଣ କରି ନଥିବ ।”

ଏହିଭଳି ଘଟଣାରେ ତୁମେ କ’ଣ କରିବ । ଏଥିପାଇଁ ତୁମକୁ କେହି ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ କି । ହଁ ! ଏପରି ଏକ ବ୍ୟବସାୟ (Agency) ଅଛି ଯାହାକି ତୁମର ଅସୁବିଧାକୁ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସହିତ ଶୁଣିବ ସେତିକି ନୁହେଁ ବରଂ ତୁମର ବସ୍ତୁର କ୍ଷତିପୂରଣ କରାଇବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଏହି ବ୍ୟବସାୟ (Agency) ଦୋଷୀମାନଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡ ଦେଇଥାଏ କିନ୍ତୁ ସେଥିପାଇଁ ତୁମକୁ ଏକ ଦାୟିତ୍ୱବାନ୍ ଉପଭୋକ୍ତା ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ବିଭିନ୍ନ ଜିନିଷପତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଜାଣିବା ଏବଂ ତୁମର ଅଧିକାରକୁ ଜାଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏହି ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ତୁମେ ଜାଣିପାରିବ ଯେ, କିପରି ବଜାରର ଠକାମିରେ ନିଜକୁ ସତର୍କ ରଖିବ ଏବଂ ଏକ ସଚେତନ ଉପଭୋକ୍ତା ହୋଇପାରିବ ।

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ଏହି ପାଠକୁ ପଢ଼ିବାପରେ ତମେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇବ ଯେ,

- ଉପଭୋକ୍ତା ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ ୧୯୮୬ ଅନୁଯାୟୀ ଉପଭୋକ୍ତାର ଭୂମିକା କ’ଣ ତାହା ବର୍ଣ୍ଣନା କରିପାରିବ ।
- ଉପଭୋକ୍ତା ଭାବେ ତୁମେ ସାମନା କରୁଥିବା ଅସୁବିଧା ଗୁଡ଼ିକ ସମାଲୋଚନା କରିବା ଏବଂ ତାହାର ସମାଧାନର ଉପାୟ ବାହାର କରିବା ।
- ଉପଭୋକ୍ତା ଶିକ୍ଷାର ଭୂମିକାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ଏବଂ ତୁମର ଉପକାର ପାଇଁ ଉପଭୋକ୍ତା ସହାୟନ ସାମଗ୍ରୀ (Consumer) ଗୁଡ଼ିକର ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବହାର କରିବା ।
- ଉପଭୋକ୍ତା ହେବାର ତୁମର ଅଧିକାର ଏବଂ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ଜାଣିବା ଏବଂ ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ।
- ଜରୁରୀ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସଠିକ୍ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରିବା ।

ଟିପ୍ପଣୀ

୨୨.୧ ଉପଭୋକ୍ତା କିଏ ? (Who is a Consumer?)

ଆମେ ସମସ୍ତେ ଉପଭୋକ୍ତା । ଏକ ଉଦାହରଣ ନେବା, ଗୁଡ଼ୀ ତାର ପରିବାର ପାଇଁ ପରିବା କିଣେ । ସେ ମଧ୍ୟ ଚାକରାଣୀ କୁ ପଇସା ଦିଏ କାରଣ ସେ ଘରକୁ କେତେକ ସେବା ଯୋଗାଇଥାଏ ଯଥା ଘରକୁ ସଫାକରିବା । ସେ ମଧ୍ୟ ବିଜୁଳି ବିଲ୍ ଏବଂ ପାଣିକର ଦେଇଥାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମୟରେ ସେ ଜିନିଷପତ୍ର କିଣିବାରେ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇଥାଏ ଓ ମିଳୁଥିବା ସେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇଥାଏ । ଏଠାରେ ସେ ଏକ ଉପଭୋକ୍ତା । ଆଗରୁ କୁହାଜାଛି ଯେ, ଆମେ ସମସ୍ତେ ଉପଭୋକ୍ତା କାରଣ ଆମେ

ଚିତ୍ର ୨୨.୧

ସମସ୍ତେ ବଜାରରୁ ଜିନିଷପତ୍ର କିଣିଥାଉ ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ମିଳୁଥିବା ସେବାପାଇଁ ଟଙ୍କା ଦେଇଥାଉ । ଉପଭୋକ୍ତା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ କି ନିଜର ଆବଶ୍ୟକ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଜିନିଷପତ୍ର ବା ସେବାକୁ କିଣି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।

CPAC (Consumer Protection Act 1986) ଉପଭୋକ୍ତା ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ ୧୯୮୬ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ଉପଭୋକ୍ତାକୁ ଦୁଇଟି ଶ୍ରେଣୀରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିଛି ।

୧. “ଜଣେ ଯିଏ କି ଯେ କୌଣସି ଜିନିଷକୁ କିଣେ ଓ ବ୍ୟବହାର କରେ” ।
୨. “ଜଣେ ଯିଏ କି ମଜୁରୀ ଦେଇ ଲୋକମାନଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତି କରାଏ କିମ୍ବା ଯେ କୌଣସି ସେବାକୁ ନିଜର ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଲଗାଏ ।”

ତୁମ ପାଇଁ କାମ ୨୨.୧

ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମେ ଯେ କୌଣସି ଚାରୋଟି ସାମଗ୍ରୀ ଏବଂ ସେବା ଯାହାପାଇଁ ତୁମେ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇଥାଅ କିମ୍ବା ଉପଭୋକ୍ତା ଭଳି ବ୍ୟବହାର କରିଥାଅ ତାହାର ତାଲିକା କରିପାରିବ କି ? ତୁମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଅଳ୍ପ କେତେକ ଉଦାହରଣ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

କ୍ର.ସଂ.	ସାମଗ୍ରୀ	ସେବା
୧	ସାର୍ଟି	ଟେଲର ((Tailor))
୨	ଛତା	ବିଜୁଳୀ
୩		
୪		
୫		
୬		

ଗୋଟିଏ ଉପଭୋକ୍ତା ହିସାବରେ ହୁଏତ ତୁମେ ଅନେକଥର ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥିବ ଆସ ଏହିଭଳି କେତେକ, ସମସ୍ୟାକୁ ଆଲୋକପାତ କରିବା । ତୁମର ଅନୁଭୂତି ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଷିତ, ଦେଖ ଯଦି ତୁମେ ଅଧିକ କିଛି ମିଶାଇ ପାରିବ ।

ଚିତ୍ରଣୀ

୨୨.୨ ଉପଭୋକ୍ତା ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ସମସ୍ୟା ସମୂହ

୧. ମୂଲ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନତା (Price Variation)

ବେଳେବେଳେ ଦୋକାନୀ ବା ବିକ୍ରେତା ତୁମକୁ ସାମଗ୍ରୀରେ ଲେଖାଯାଇଥିବା ମୂଲ୍ୟଠାରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ କହିଥାନ୍ତି । ଏହି ଲେଖା ଯାଉଥିବା ମୂଲ୍ୟ ହେଉଛି ଅତିରିକ୍ତ ମୂଲ୍ୟ (Maximum Retail Price) ଯାହାର ଅର୍ଥ ଦୋକାନୀ ତୁମକୁ ଏହି ମୂଲ୍ୟ ବା (MRP) ଠାରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ମାଗିପାରିବ ନାହିଁ ।

MRP ଠାରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ କାହିଁକି ନେଉଛ ? ଏହିଭଳି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ ହୁଏତ ଦୋକାନୀ ଅନେକ କୈଫତ ଦେଇଥାଏ, ଯଥା ପ୍ରଦର୍ଶନୀ କିମ୍ବା ସିନେମାହଲ୍ ପାଇଁ ଅଧିକ ଘରଭଡ଼ା ଦେବାକୁ ପଡେ କିମ୍ବା ସ୍ଥାନୀୟ କର ପାଇଁ ଏପରି ଅଧିକ ନେଉଛନ୍ତି । ତୁମେ ଜାଣିବା ଦରକାର ଯେ MRP କିମ୍ବା ଛପା ଯାଇଥିବା ମୂଲ୍ୟ ସମସ୍ତ କର ସହିତ ମିଶି ରହିଥାଏ । ସେହିଭଳି ସେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକା କାମ କରୁଥିବା ବିଦ୍ୟୁତ୍ ମିଷ୍ଟା ଅନ୍ୟ ମିଷ୍ଟା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଟଙ୍କା ନେଇଥାଏ ଏବଂ କହିଥାଏ ତା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅଧିକ ନିର୍ଭରୋକ୍ତି ବା ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଅଛି । ତୁମେ କିପରି ସୁନିଶ୍ଚିତ ହେବ ଯେ, ଭଲ ଗୁଣାତ୍ମକ ସେବାପାଇଁ ପଇସା ଦେଉଛ ? ତୁମେ ହୁଏତ :

- ଭଲ ଗୁଣାତ୍ମକ ଯୋଗାଉଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କର ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ରଖ ।
- ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୁଅ ଯେ ଭଲ ଗୁଣର ସାମଗ୍ରୀକୁ ବ୍ୟବହାର କରୁଛ ।
- ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ଭାବ ଯାହାଦ୍ୱାରା ତୁମେ ଭଲ ସେବା ପାଉଛ ବୋଲି ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୋଇପାରିବ । ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ତୁମେ କେତେକ ଲୋକମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମାମଲା (case) ଦାଖଲ କରିପାରିବ ଏବଂ ସେମାନେ ସେଥିପାଇଁ ବହୁ ପରିମାଣର ଜୋରିମାନା ଦେଇପାରିବେ ?

ଏକ ଉପଭୋକ୍ତା ହିସାବରେ ତୁମେ କ'ଣ କରିପାରିବ ?

ଦୁଇଟି ସାମଗ୍ରୀ (ଯଥା ଅଟା ଏବଂ ହଳଦି ପାଉଡର) ଯାହାକି ତୁମର ପରିବାର ଭିନ୍ନ ଦୋକାନରୁ କିଣିଛନ୍ତି, ତୁମକୁ ବିଭିନ୍ନ ବ୍ରାଣ୍ଡର ସାମଗ୍ରୀର ମୂଲ୍ୟକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଦରକାର । ତୁମେ ତୁମର ତଥ୍ୟକୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଟେବୁଲ୍‌ରେ ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କର । ତା ପରେ ମୂଲ୍ୟ, ପରିମାଣ ଏବଂ ମାନକୀକରଣ ଚିହ୍ନ ଯଥା - (FPO, ISI, AGMARK) ଇତ୍ୟାଦିକୁ ତୁଳନା କର ।

ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ପାଇଁ ମାନବୀକରଣ ଏକ ଚିହ୍ନ ଯାହାକି ସାମଗ୍ରୀର ଗୁଣକୁ ଦିଆଯାଇଥାଏ ଯାହା କେତେକ ଯେମିତି କି ବସ୍ତୁର ବ୍ୟବହାର ନିର୍ମାଣ କରିବାର ପଦ୍ଧତି, ନାମାଙ୍କିତ ଚିହ୍ନ, ପ୍ୟାକିଙ୍ଗ୍ ବିକ୍ରି ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଆଦି ଦର୍ଶାଇଥାଏ ।

ସାମଗ୍ରୀ (Product)	ବ୍ରାଣ୍ଡର ନାମ / କମ୍ପାନୀ ମୂଲ୍ୟ (Brand Name/ Company Price)	ପରିମାଣ (Quantity)	ମାନକୀରଣ (Standard)	ଦୋକାନ ଚିହ୍ନ (Shop Mark)
ଅଟା	୧.			
	୨.			
	୩.			
	୪.			
ହଳଦି ପାଉଡର	୧.			
	୨.			
	୩.			
	୪.			

ଖଣ୍ଡ-୨

ମୋ ପରିବାର ଏବଂ ମୁଁ

ଟିପ୍ପଣୀ

ଉପଭୋକ୍ତା ସାବଧାନତା ! ସଚେତନତା !

ସେହିପରି, ତୁମେ ଅନ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ଗୁଡ଼ିକର ମଧ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କର ଏବଂ ଏକ ପରିଜ୍ଞାତ ପସନ୍ଦ କର ।

ପରୀକ୍ଷଣ ପରେ, ତୁମେ ଜାଣିପାରିବ ଯେ, ବିକ୍ରୟତା ଯିଏ କି ତୁମକୁ ଭଲ ଗୁଣାତ୍ମକ ସାମଗ୍ରୀ ଉଚିତ୍ ମୂଲ୍ୟରେ ଦିଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମେ ଏପରି ଏକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଆସିବ ଯେଉଁଥିରେ ତୁମେ ନିଶ୍ଚିତ ନେବ ଯେ କେଉଁଠାରୁ ତୁମକୁ ତୁମର ସଉଦା (Iroceries) କିଣିବା ଉଚିତ୍ ।

ମନେରଖ, MRP ଠାରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଦେବ ନାହିଁ । ତଥାପି ଯଦି ତୁମକୁ ଦୋକାନୀ MRP ଠାରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ମାଗେ, ତା ଠାରୁ ରସିଦ୍ ନିଅ ଏହା ତୁମକୁ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରିବା ପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ।

୨. ମାନକୀକରଣ ବସ୍ତୁର ଅଭାବ

ବଜାରରେ ଏମିତି କେତେକ ବସ୍ତୁ ଥାଏ ଯେଉଁଥିରେ ମାନକୀକରଣ ଚିହ୍ନ ଲାଗି ନଥାଏ, ତୁମେ ଜାଣି କି କିଛି ଦୋକାନୀ କହିଥାଏ ଯେ, ମାନକୀକରଣ ଚିହ୍ନ ଲାଗି ନଥିବା ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ଭଲ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ସେମାନେ ତୁମକୁ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ମଧ୍ୟ ଦିଅନ୍ତି । ଏହାର କାରଣ ସେମାନେ ମାନକୀକରଣ ଚିହ୍ନ ଥିବା ବସ୍ତୁର ତୁଳନାରେ ମାନକୀକରଣ ଚିହ୍ନ ନଥିବା ବସ୍ତୁର ବିକ୍ରିପାଇଁ ନିର୍ମାଣ ଠାରୁ ବହୁ ପରିମାଣ କମିଶନ ନେଇଥାନ୍ତି ।

ଉପଭୋକ୍ତା ହିସାବରେ ତୁମେ କ'ଣ କରିପାରିବ ?

ତୁମ ଘର ପାଖରେ ଥିବା ଏକ ଦୋକାନକୁ ବୁଲିବାକୁ ଯାଅ ଏବଂ ଦୋକାନ ମାଲିକକୁ ଅନୁରୋଧ କର ଯେ ସେ ତୁମକୁ ଅତିକମରେ ଏକ ସାମଗ୍ରୀର ୬ ପ୍ରକାରର ବ୍ରାଣ୍ଡର ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ତୁମକୁ ଅନୁମତି ଦେବ । ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ ଗାଟିରେ ମାନକୀକରଣ ଚିହ୍ନଥିବ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଗାଟିରେ ମାନକୀକରଣ ଚିହ୍ନ ନଥିବ ।

ଦିଆଯାଇଥିବା ଟେବୁଲରେ ସାମଗ୍ରୀ ଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟ, କ୍ଷମତା, ମାନକୀକରଣ ଚିହ୍ନ, ବ୍ୟବହାର ସୁବିଧା, କିଣିବା ପରେ ସେବା, ବିଜୁଳୀ ବ୍ୟବହାର, warranty / ନିର୍ଭରୋକ୍ତିକୁ ହିସାବ କରି ତୁଳନା କର । ଏହାପରେ ଯେଉଁ ବ୍ରାଣ୍ଡଟି ଅଧିକ ସୁବିଧା ଦେଉଥିବ ତାହାକୁ ଚୟନ କର ।

ସାମଗ୍ରୀ	ମୂଲ୍ୟ	ବ୍ୟବହାର ର ସୁବିଧା	ମାନକୀକରଣ ଚିହ୍ନ	ବିକ୍ରୀପର ସେବା	ବିଜୁଳୀ ବ୍ୟବହାର	ନିର୍ଭରୋକ୍ତି

ତୁମେ ତୁଳନା କରିଥିବା ମାନକୀକରଣ ଚିହ୍ନ ଥିବା ସାମଗ୍ରୀ ଏବଂ ମାନକୀକରଣ ଚିହ୍ନ ନଥିବା ସାମଗ୍ରୀର ଗୁଣାତ୍ମକ ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ତଦାରଖ କର ।

- ଅଧିକ ବିଜୁଳୀ ବ୍ୟବହାର

- ବିକ୍ରିପରେ ସେବା ନ ଦେବା
- ସଫା ଏବଂ ବ୍ୟବହାର କରିବା ପାଇଁ କଷ୍ଟକର ହେଉଥିବା
- ବିକ୍ରିଲା ଆଘାତ ଦେଉଥିବା ।
ଏବଂ ବୁଦ୍ଧିମତାରେ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତୁ ।

୩. ଅନୁକରଣ / ନକଲ (Imitation)

ତୁମେ ହୁଏତ କିଛି ସାମଗ୍ରୀ ଦେଖୁଥିବ ଯାହା ଏକ ଜଣାଶୁଣା ବ୍ରାଣ୍ଡର ପ୍ୟାକିଞ୍ଜର ନକଲ ହୋଇଥିବ । ଅନେକଥର ବ୍ରାଣ୍ଡର ନାମକୁ ଜାଣିଶୁଣି ବ୍ରାଣ୍ଡ Colgate କୁ ନକଲ କରି College କରିଥାନ୍ତି । ପ୍ୟାକେଟ୍ରେ ମଧ୍ୟ ଏକା ଭଳି ରଙ୍ଗ ଏବଂ ଡିଜାଇନ୍ ହୋଇଥାଏ । ସେହିପରି ପଶମର ଏକ ଜଣାଶୁଣା ନାମ Lal-imli କୁ ନକଲ କରି କେବଳ ଗୋଟିଏ ଚିହ୍ନ (hyphar) ରଖି Lali-mali କରାଯାଇଛି । ତୁମେ ଭାବିବ ଯେ ଏହା କେମିତି ଏକ ପ୍ୟାକେଟ୍ରେ ଭୁଲରେ ଛପା ହୋଇଯାଇଛି କିନ୍ତୁ ଏହା ସେପରି ନୁହେଁ ।

ଏହିଭଳି ବ୍ରାଣ୍ଡକୁ ବଦଳାଇବାର ଅଭ୍ୟାସ ନିର୍ମୂଳତାମାନେ କାହିଁକି କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ତୁମେ ଭାବୁଛ ? ହଁ, ତୁମେ ପୂରାପୂରି ଠିକ୍ ଭାବୁଛ । ସେମାନଙ୍କୁ ଆଉ ବିଜ୍ଞାପନରେ ଅର୍ଥ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ସେମାନେ ତାଙ୍କ ବ୍ରାଣ୍ଡର ପ୍ରସିଦ୍ଧି ପାଇଁ ଜଣାଶୁଣା ବ୍ରାଣ୍ଡର ନକଲ କରିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ, ଅନେକ ଉପଭୋକ୍ତା ସାମଗ୍ରୀକୁ କେବଳ ପ୍ୟାକେଟ୍ ଦ୍ୱାରା ଚିହ୍ନିଥାନ୍ତି ଏବଂ ଛପା ହୋଇଥିବା ଲେଖାକୁ ଏତେ ଧ୍ୟାନରେ ପଢ଼ନ୍ତି ନାହିଁ ।

କେତେକ ନିର୍ମୂଳତା ମଧ୍ୟ ମାନକୀକରଣ ଚିହ୍ନକୁ ନକଲ କରିଥାନ୍ତି । କେତେକ ପ୍ରକୃତ ଏବଂ ନକଲି ମାନକୀକରଣର ଚିହ୍ନକୁ ତଳେ ଦିଆଯାଇଛି । ତୁମେ ପ୍ରକୃତ ଏବଂ ନକଲି ମାନକୀକରଣର ଚିହ୍ନକୁ ତଳେ ଦିଆଯାଇଛି । ତୁମେ ପ୍ରକୃତ ଏବଂ ନକଲି ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଜାଣିପାରିବ କି ? ହଁ ଚିତ୍ର ୨୨.୨ (ଡ) ପ୍ରକୃତ ବା ଅସଲି (କିନ୍ତୁ ISI ଏବଂ CM/Lନମ୍ବର ହୁଏତ ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରେ) ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ ସବୁ ନକଲି । ତୁମେ ଜାଣିବି ଏପରି ବ୍ରାଣ୍ଡର ପ୍ରତୀକ (Logo) ଏବଂ ପ୍ୟାକେଟ୍‌କୁ ନକଲ କରିବା ଏକ ଜର୍ମାନ୍ୟ ଅପରାଧ ଏବଂ ଏହା ଆଇନଦ୍ୱାରା ଦଣ୍ଡିତ ହୋଇଥାଏ ?

ଚିତ୍ର ୨୨.୨ : ନକଲି ଓ ଅସଲି ISI ଚିହ୍ନ ।

ଉପଭୋକ୍ତା ହିସାବରେ ତୁମେ କ'ଣ କରିପାରିବ ?

ଜଣାଶୁଣା ବ୍ରାଣ୍ଡର ନକଲି ପ୍ରତୀକ ଥିବା ଏକାଭଳି ପ୍ୟାକେଟ୍ ଥିବା ନକଲି ମାନକୀକରଣ ଚିହ୍ନକୁ ସଂଗ୍ରହ କର ଏବଂ ନକଲି ଓ ଅସଲି ସାମଗ୍ରୀକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ତାର ଗୁଣର ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ପରୀକ୍ଷା କର । ଦିଆଯାଇଥିବା ବିଶେଷଗୁଣକୁ ଦର୍ଶାଇବ ଏବଂ ତାପରେ ଉପଯୁକ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବ ।

ଖଣ୍ଡ-୨

ମୋ ପରିବାର ଏବଂ ମୁଁ

ବିଷୟ

ଉପଭୋଜ୍ୟ ସାବଧାନତା ! ସଚେତନତା !

ସାମଗ୍ରୀ	ସ୍ୱାଦ	ରଙ୍ଗ / Appearance	ଗୁଣ	ମୂଲ୍ୟ

୪. ଅପମିଶ୍ରଣ (Adulteration)

ନିର୍ମାତା ଏବଂ ଦୋକାନୀ ଅଧିକ ଲାଭ ପାଇଁ ଜାଣିଶୁଣି ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥରେ କିଛି ଅଖାଦ୍ୟ ମିଶାଇଥାନ୍ତି କିମ୍ବା ସେଥିରୁ କିଛି ମୁଖ୍ୟ ଉପାଦାନକୁ କାଢ଼ି ନେଇଥାନ୍ତି । ମୁଖ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀରେ କିଛି ଉପାଦାନକୁ ମିଶାଇବାକୁ ଯଥା:- ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥରେ ଅପମିଶ୍ରଣ କହନ୍ତି । ତୁମେ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖୁଥିବ ଯେ କ୍ଷୀର ବିକ୍ରେତା ଦ୍ୱାରା ଯୋଗାଉଥିବା କ୍ଷୀରରେ ଅଧିକ ଲହୁଣୀ ବାହାରେ ନାହିଁ । ଏପରିକି ଚାଉଳ ଏବଂ ଡାଲିରେ ଗୋଡ଼ି ଥାଏ । ସଡ଼ା କିମ୍ବା ଡାଲିର ବାହ୍ୟ ଅଂଶକୁ କୃତ୍ରିମ ରଙ୍ଗ ଯୋଗେ ପଲିସ୍ କରି ତାକୁ ସତେଜ ଭଳି ଦେଖାଇଥାନ୍ତି । ଏବେ କେତେକ ନୂଆ ଅପମିଶ୍ରଣ ହେଲା ଯଥା : ପ୍ଲୁଟିନମ୍ ର କଠିନ ଧାତୁ (Iridium) ଏବଂ ପ୍ଲୁଟିନମ୍ ର ଦୁର୍ବଳ ଧାତୁ (Rutherfordium) ସୁନା ପଦାର୍ଥ ସହିତ ମିଶାଇ ଅପମିଶ୍ରଣ କରୁଛନ୍ତି । ତୁମର ଖାଦ୍ୟରେ ତୁମେ କେବେ ଅପମିଶ୍ରଣ ହେବାର ପରିକ୍ଷା କରିଛ କି ? ସେଗୁଡ଼ିକ ତଳେ ତାଲିକା କର ।

- ୧)
- ୨)
- ୩)

ତୁମ ପାଇଁ କାମ ୨୨.୨

ତୁମେ ଘରେ ନିଜ ଖାଦ୍ୟର ନମୁନାର ଶୁଦ୍ଧତା (purity) କୁ ପରୀକ୍ଷାପାଇଁ ତୁମେ ଏହିଭଳି ସରଳ ପରୀକ୍ଷା (refer ସାରଣୀ ୨୨.୧) ମଧ୍ୟ କରିପାରିବ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ଶେଷରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଫଳାଫଳ ସହିତ ତୁମର ପରୀକ୍ଷାକୁ ତୁଳନା କର ।

ସାରଣୀ ୨୨.୧ : ଅପମିଶ୍ରଣ ପରୀକ୍ଷା

ଖାଦ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ	ଅପମିଶ୍ରଣ	ପରୀକ୍ଷା	ତୁମେ କ'ଣ ଦେଖିଲ ?
କ୍ଷୀର	ପାଣି	୧. ଗୋଟିଏ ଗ୍ଲାସରେ ୧୦ମିନିଟ୍ ପାଇଁ କ୍ଷୀର ରଖ ଏବଂ ଆଉ ଏକ ଗ୍ଲାସରେ ତାକୁ ଡାଲି ଦିଅ ୨. କ୍ଷୀରର ଏକ ବୁଦ୍ଧାକୁ ଥାଲିରେ ପକାଅ ଏବଂ ଏହାକୁ ଗୋଟିଏ ଆଡକୁ ଡଳାଅ ।	୧. ଏହା ଉପରେ ଏକ ଗୋଲାକୃତ ଆକାର କରୁଛି କି ? ୨. ଏହା ଏକ ଚିହ୍ନ ଛାଡ଼ୁଛି କି ?
ଗୋଲ ମରିଚ	ଅମୃତଭଣ୍ଡା ମଞ୍ଜି	ଗୋଟିଏ ଗ୍ଲାସରେ ଅଧା ପାଣି ନେଇ ସେଥିରେ ଅଳ୍ପ କିଛି ପରିମାଣର ଗୋଲ ମରିଚ ପକାଅ ।	କେତେ ଉପରକୁ ଉଠିଛି ଏବଂ କେତେ ତଳେ ପଡ଼ି ରହିଅଛି ?
ହେଙ୍କୁ	ଅଠାଳିଆ ପଦାର୍ଥ, ଝୁଣା ଅଠା	ନମୁନାରେ କିଛି ପାଣି ମିଶାଅ ଏବଂ ଭଲରେ ଫେଣ୍ଟ ।	ଏହା ଦୁଧୁଆରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି କି ?

ଉପଭୋକ୍ତା ସାବଧାନ ହୁଅ ! ସଚେତନ ହୁଅ !

ଚା'ପତ୍ର	ରଙ୍ଗ ବିହୀନ ଚା'ପତ୍ର	ଗୋଟିଏ ବ୍ଲଟିଙ୍ଗ କାଗଜରେ କିଛି ଚା'ର ନମୁନା ପକାଅ କିଛି ପାଣି ଛିଞ୍ଚ ।	ଏହା ରଙ୍ଗ ଛାଡୁଛି କି ?
ଧନିଆ ପାଉଡର	ଗୋବର ପାଉଡର	ପାଣିରେ ଭିଜାଅ	ଏହା ଗାଈ ଗୋବର ଭଳି ବାସନା କରୁଛି କି ?
ମସଲା ମସଲି	ବାହ୍ୟ ରଙ୍ଗ	ଗୋଟିଏ ଗ୍ଲୁସ ପାଣି ନିଅ । ସେଥିରେ କିଛି ମସଲାକୁ ଛିଞ୍ଚ ।	ପାଣି ରଙ୍ଗିନ୍ ହୋଇଯାଉଛି କି ?
ଚା, ସୁଜି	ଲୁହା ଗୁଣ୍ଡ	ନମୁନା ଉପରେ ଏକ ରୁମ୍ଭକ ବୁଲାଇ ।	ରୁମ୍ଭକରେ ଲୁହା ଗୁଣ୍ଡ ଗୁଡ଼ିକ ଲାଗିଯାଉଛି କି ?

ଖଣ୍ଡ-୨

ମୋ ପରିବାର ଏବଂ ମୁଁ

ଚିନ୍ତଣୀ

ଉପଭୋକ୍ତା ହିସାବରେ ତୁମେ କ'ଣ କରିପାରିବ ? ତଳକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କର ।

- ଯେ କୌଣସି ରଙ୍ଗ, ସ୍ୱାଦ, ଦେଖାରେ, ବାସନାର ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ସତର୍କ ରୁହ ।
- ନାମାଙ୍କିତ (Label) କୁ ଭଲରେ ପଢ଼ ।
- ପ୍ରକୃତ ମାନକୀକରଣକୁ ପରୀକ୍ଷା କର ।
- ଏକ ଭଲ ଜଣାଶୁଣା ଦୋକାନରୁ ଜାଣିବା ଏବଂ ଆବିବେକୀ ଓ ନୀତିହୀନ ଦୋକାନୀଠାରୁ କିଣିବାକୁ ମନା କରିବ ।
- ଭଲ ଜଣାଶୁଣା ବ୍ରାଣ୍ଡର ଜିନିଷକୁ କିଣିବା ।
- କେବଳ ପ୍ୟାକିଙ୍ଗ ଏବଂ ବନ୍ଦ ହୋଇଥିବା ଖାଦ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀକୁ କିଣିବା ।
- ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବୀଜ ଏବଂ ମସଲାକୁ କିଣି ଘରେ ତାକୁ ପେଶିବା ।
- ଗୁଣ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟରେ ଆପୋଷ ସମାଧାନ (compromise) କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- ସମୟ ସମୟରେ କ୍ଷୀର, ଚିନି ଏବଂ ଘରେ ଥିବା ତେଲ ଇତ୍ୟାଦିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ।
- ସନ୍ଦେହଜନକ ଖାଦ୍ୟର ନମୁନାକୁ PFA ଲାବୋରେଟୋରୀରେ ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ।
- ଯଦି ଖାଦ୍ୟର ନମୁନାରେ ଅପମିଶ୍ରଣ ଥାଏ ତେବେ ବ୍ରାଣ୍ଡ ଏବଂ ଦୋକାନକୁ ବଦଳାନ୍ତୁ ।

୫. ଅନୁପଲବ୍ଧତା, କଳାବଜାରୀ ତଥା ଜମାଖୋରୀ

(Non-availability, Black-marketing and Hoarding)

ବାର୍ଷିକ ଅଟକଳ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ଦୋକାନୀ ବିଚାର କରେ ଏବଂ କେତେକ ସାମଗ୍ରୀର ମୂଲ୍ୟ ବଢ଼ାଇଦିଏ ଏବଂ ଅଧିକ ଲାଭ ଅର୍ଜନ କରିବା ପାଇଁ ଗୁପ୍ତରେ ଜିନିଷ ଗୁଡ଼ିକୁ ସଞ୍ଚୟ କରି ରଖେ ।

ଏହା ବିଶେଷତଃ ଗ୍ୟାସ ବ୍ୟବସାୟ (Agencies) ଘଟଣାରେ ସତ୍ୟ । ଯେତେବେଳେ ଘରୋଇ ଗ୍ୟାସର ମୂଲ୍ୟ ବଢ଼ିବାକୁ ଥାଏ, ସେମାନେ ଗ୍ରାହକକୁ ଗ୍ୟାସ ଯୋଗାଇବା ବନ୍ଦ କରି ଦିଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଯେତେବେଳେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ, ଗ୍ୟାସ ସିଲିଣ୍ଡର ମୂଲ୍ୟ

ଚିତ୍ର ୨୨.୩

ଖଣ୍ଡ-୨

ମୋ ପରିବାର ଏବଂ ମୁଁ

ଟିପ୍ପଣୀ

ଉପଭୋକ୍ତା ସାବଧାନତା ! ସଚେତନତା !

ବଢ଼ିବାକୁ ଯାଉଛି, ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସିଲିଣ୍ଡର ଡେଲଭରି ଦ୍ୱାରା ୧୫ଦିନ ପରେ ଅନ୍ୟ ଦିଆଯିବ ନିୟମଟି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରେ ନାହିଁ ଏବଂ ସେମାନେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସିଲିଣ୍ଡର ଯୋଗାଇଥାନ୍ତି ।

ସରକାରୀ ରାସନ ଦୋକାନରୁ ବହୁତ ଲୋକ ସେମାନଙ୍କର ମାସିକା ରାସନ କମ୍ ଅର୍ଥରେ ସଂଗ୍ରହ କରିଥାନ୍ତି । ପର୍ବପର୍ବାଣି ସମୟରେ ଅନେକ ଡେଜରାଟି ଦୋକାନ ଗୁଡ଼ିକ ବିଶେଷ କରି ଚିନି ଏବଂ କିରୋସିନକୁ ସଞ୍ଚୟ କରି ରଖିଥାନ୍ତି । ତୁମେ ଜାଣ କାହିଁକି ? ଅନେକଥର ରାସନ ଦୋକାନର ଲୋଭୀ ଦୋକାନୀମାନେ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଲା ବଜାରରେ ମିଠା ଦୋକାନୀକୁ ବିକ୍ରି କରନ୍ତି ଏବଂ ଅଧିକ ଲାଭ କରନ୍ତି ।

ଏହିଭଳି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଉପଭୋକ୍ତା ବହୁ କଷ୍ଟ ଏବଂ ଅସୁବିଧାର ସାମନା ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ଉପଭୋକ୍ତା ହିସାବରେ ତୁମେ କ'ଣ କରିପାରିବ ?

ଯଦି ସମ୍ଭବ, ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ତୁମେ

- ଏକା ସାମଗ୍ରୀର ବିଭିନ୍ନ ବ୍ରାଣ୍ଡର ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବ ।
- ସାମଗ୍ରୀର ବିକ୍ରୟକୁ ବ୍ୟବହାର କର, ଉଦାହରଣ ଚିନି ବଦଳରେ ଗୁଡ଼ ବ୍ୟବହାର କର ।

୬. ତ୍ରୁଟିଯୁକ୍ତ ମାପ ଓ ଓଜନ (Defective weights and Measures)

ତୁମେ କେବେ ବଚକରା ଏବଂ ସ୍କେଲକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିଛ ଯାହା ତୁମେ କିଣୁଥିବା ସାମଗ୍ରୀକୁ ଓଜନ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ତୁମେ କେବେ କ୍ଷୀର ଓ କିରୋସିନକୁ ମାପିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ପଲୀକୁ ପରଖିଛ ? ସେଇ ବଚକରାର ତଳ ପୋଲାଥାଏ କିମ୍ବା ତରାକୁ ତଳେ କଣା କିମ୍ବା ଚେପା ଥାଏ । ତୁମେ ଦେଖୁଥିବା ମୂଲ୍ୟ ଠାରୁ କମ୍ ଓଜନର ଜିନିଷ ପାଇଥାଆ । ତୁମେ ହୁଏତ ଦେଖୁଥିବା ଦୋକାନୀମାନେ ବଚକରା ବଦଳରେ ପଥର ବ୍ୟବହାର କରିଥାନ୍ତି । ଅନେକଥର ତରାକୁ ତଳେ ପଥର ରଖି ଉପଭୋକ୍ତା ମାନଙ୍କୁ ଠକି ଥାନ୍ତି ।

ଉପଭୋକ୍ତା ହିସାବରେ ତୁମେ କ'ଣ କରିପାରିବ ?

ଯେତେବେଳେ କ୍ଷୀର ବିକ୍ରୟତା ଠାରୁ ବିନା ପ୍ୟାକେଟ୍‌ର କ୍ଷୀର କିଣା । ସେ ଠକିବାର ସମସ୍ତ ଦିଗ ପ୍ରତି ସଚର୍କ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯାଞ୍ଚ କରିବ ।

- କ୍ଷୀର ମାପିଲାବେଳେ ପାତ୍ରର ଉପର ଧାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷୀର ରୁହେ କି ?
- ସେ ଆଉଥରେ କ୍ଷୀର ଭର୍ତ୍ତି କରିବା ପୂର୍ବରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ମାପଯନ୍ତ୍ର କୁ ଖାଲିକରେ କି ?
- ମାପଯନ୍ତ୍ରର ତଳ ଅଂଶରେ କିଛି ଠକାମି କାମ ଅଛି କି ?
- ମାପଯନ୍ତ୍ରରେ ନିରୀକ୍ଷକ (Inspector)ଙ୍କ ଖାମ୍ ଚାରିଖା ଅଛି କି ?

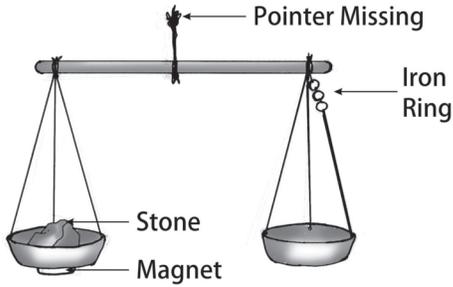
ଯେତେବେଳେ ପରିବା କିଣା, କିଣିବାକୁ ମନାକର ଯଦି,

- ଦୋକାନୀ ବଚକରା ବଦଳରେ ପଥର ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବେ ।
- ତରାକୁର ଭାରସାମ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଆଡକୁ ଢଳି ରହୁଥିଲେ ।
- ତରାକୁ ତଳେ ରୁମ୍ଭକ ଲାଗିଥିଲେ ।
- ସେ କୌଣସି ପଚାସଡ଼ା ପରିବା ପୁରାଇଲେ ।
- ତରାକୁର ମଝି ଅଂଶର ଲୁହାକଣ୍ଠା ନଥିଲେ ।

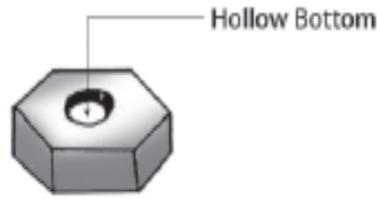
ଚିତ୍ର ୨୨.୩
(କ)(କ)

ଚିତ୍ରଣୀ

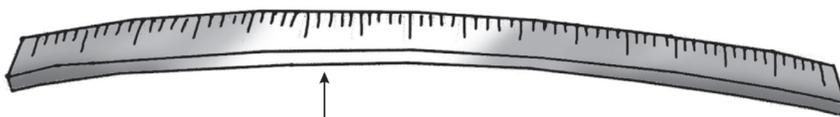
ଚିତ୍ର - ୨୨.୩ (ଖ)

ଚିତ୍ର ୨୨.୩ (ଗ)

ଯେତେବେଳେ ଲୁଗା କିଣ, କିଣିବାକୁ ମନା କରିବ ଯଦି: -

- ଲୁଗା ବିକ୍ରୟତା ଲୁଗା ମାପିବା ପାଇଁ ଟେବୁଲ ବ୍ୟବହାର କଲେ ।
- ବଙ୍କା ହୋଇଥିବା ରତ୍ନରେ ମାପିଲେ
- ଲୁଗା ମାପିଲାବେଳେ ଦୋକାନୀ ଲୁଗାକୁ ଟାଣି ଧରିଲେ

Bent Scale

ଚିତ୍ର ୨୨.୩ (ଘ)

ତୁମ ପାଇଁ କାମ ୨୨.୩

ଏକ ପରିବା ଦୋକାନୀକୁ ଭେଟ । ତୁମେ ଚାଲାଇବ ସହିତ ତାର ବଚକରା ସ୍ଥାପ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ ଦେଖ । (ତୁମେ କହିପାର ଯେ ଏହା ତୁମର ଏକ ପ୍ରକଳ୍ପ (Project) ଅଂଶ । ଉଦାମିରେ ଦୋକାନୀକୁ ପଚାର ଯେଉଁ ପଟରେ ତରାଜୁର ସେ ସାଧାରଣ ଭାବରେ ବଚକରା ରଖେ ସେ ସେ ପଟରେ ପରିବା ଏବଂ ଯେଉଁପଟରେ ପରିବା ରଖେ ସେପଟରେ ବଚକରା ରଖିବାକୁ ଦୋକାନୀର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା କ'ଣ ଥିଲା ?

- ସେ ଖୁସିରେ ରାଜି ହେଲା କି ?
- ସେ ମନା କଲା କି ?

ଯଦି ସେ ମନାକଲା, ତୁମେ ଭାବୁଛ କି ସେ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ? ତୁମେ ଏହିଭଳି ବିକ୍ରେତାଠାରୁ କିଣିବାକୁ ଚାହଁ କି ?

ଟିପ୍ପଣୀ

୭. ଭ୍ରାନ୍ତ ସୂଚନା କିମ୍ବା ସୂଚନାର ଅଭାବ

ତୁମେ ହୁଏତ ଦେଖୁଥିବ ଯେ ଅନେକ ସାମଗ୍ରୀର ବିଜ୍ଞାପନ ଗୁଡ଼ିକ ଭ୍ରାନ୍ତ ଏବଂ ଅତିରଞ୍ଜିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ସାମଗ୍ରୀ ଗୁଡ଼ିକୁ ଦାବି କରୁଥିବା ଗୁଣ ଗୁଡ଼ିକୁ ଫଳପ୍ରଦ କରାଏ ନାହିଁ ।

ତୁମେ ହୁଏତ କିଣିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ସାମଗ୍ରୀର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନା ପାଇବାପାଇଁ ତୁମକୁ ବହୁ ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ମଧ୍ୟ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ସାମଗ୍ରୀ ସାଥରେ ଆସୁଥିବା କ୍ଷୁଦ୍ର ପତ୍ରିକା (Pamphlets) କୁ ଦୋକାନୀ ଦେବାପାଇଁ ମନାକରେ ଏବଂ ମିଛରେ କହେ ଯେ ଏହା ସାମଗ୍ରୀର ବାକ୍ସ ଭିତରେ ବନ୍ଦ ହୋଇଅଛି । ଅନେକଥର ଚିହ୍ନଟ ପତ୍ର (Label)ର ଛପା ଅତି ଛୋଟ କିମ୍ବା ଅସ୍ପଷ୍ଟ କିମ୍ବା ଲେଖାଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ଥାନୀୟ ଭାଷାରେ ଲିଖିତ ହୋଇଥାଏ ଯାହା ଆମଭିତରୁ ଅନେକ ବୁଝିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ତୁମେ ମଧ୍ୟ ଦେଖୁଥିବ ସାମଗ୍ରୀ ସହିତ “ମାଗଣା” ଉପହାର ଦିଆଯିବାର । ଉଦାହରଣ - ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ରାଣ୍ଡର ଚାହା ସହିତ ଏକ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ଜାର କିମ୍ବା ଖାଇବା ତେଲ ସହିତ ଗୋଟିଏ ମାଗଣା ଗିନା । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ଏହି ଉପହାର ଗୁଡ଼ିକ କ’ଣ ମାଗଣା ? ତାର ଦାସ କ’ଣ ସେଇ ବସ୍ତୁ ସହ ଯୋଡ଼ି ଦିଆଯାଇଛି ନା ଉପହାରର ଦାସ ପାଇବା ପାଇଁ ସେଇ ବସ୍ତୁର ମୂଲ୍ୟ ଖୋଳ ଉପରେ ଅସଲି ମୂଲ୍ୟଠାରୁ ବଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇଛି । ପ୍ରାୟତଃ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାରଣଟି ଘଟିଥାଏ ।

କାରଣ ବିକ୍ରିୟତା କେବଳ “ଲାଭ” ଏବଂ ଉପଭୋକ୍ତାକୁ ମାଗଣା ଉପହାର ଦେବାପାଇଁ ତାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନଥାଏ । ସେହିପରି ପର୍ବପର୍ବାଣୀ ସମୟରେ ବା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଋତୁ ଶେଷରେ ଅଧିକ ରିହାତି ମିଳିଥାଏ । ଚାରିଆଡ଼େ ତୁମେ ରିହାତିର ବ୍ୟାନର (banner) ଦେଖିପାରିବ । ଏହି ବିକ୍ରିରେ କମ୍ ଗୁଣର ତୁଟିମୁକ୍ତ ସାମଗ୍ରୀ ଏବଂ ଏହିପରି ଉପଭୋକ୍ତାକୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତି କରିଥାନ୍ତି । ବହୁ ଜାଗାରେ ପ୍ରକୃତ ମୂଲ୍ୟକୁ ରିହାତି ମୂଲ୍ୟ ବୋଲି ଲେଖାଯାଇଥାଏ । ଲେବଲ ଉପରେ ଏକ ଅତ୍ୟଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଲେଖି ଉପଭୋକ୍ତା ହିସାବରେ ତୁମେ ସଠିକ୍ ପସନ୍ଦ କରି ଏହି ଘଟଣାର ସମାଧାନ କରିପାରିବ ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ ୨୨.୪

ଅତିରଞ୍ଜିତ ବିଜ୍ଞାପନ ପାଇଁ (For exaggerated advertisements)

ଦୁଇଟି କିମ୍ବା ତାଠାରୁ ଅଧିକ ଭିନ୍ନ ଡିଟରଜେଣ୍ଟ (Detergent)ର ନମୁନା ନିଅ । ଏଥିମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଟିଭିରେ ନୂଆ ଦେଖାଉଥିବ ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି ତୁମେ ସାଧାରଣଭାବେ ଘରେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ପରିଶେଷରେ ଦେଖା ନୂଆ ଦେଖାଉଥିବା (Detergent) ଯାହା ଦାବୀ କରୁଥିଲା ସେଥିରେ ଫଳପ୍ରଦ ହେଉଛି ନା ନାହିଁ । ସେଥିମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟିକୁ ତୁମେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ପାଇଁ ପସନ୍ଦ କରିବ ଏବଂ କାହିଁକି ?

ବିକ୍ରି ସମୟରେ (During sale)

ବିକ୍ରି ସମୟରେ ଠକାମି ସୁଯୋଗକୁ କମାଇବା ପାଇଁ, କିଣିବା ପୂର୍ବରୁ ଏବଂ ପରେ ସାମଗ୍ରୀର ଗୁଣ ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ଓଜନକୁ ଲେଖା । ଚେଷ୍ଟାକର ଏଭଳି ବିକ୍ରିୟତାରେ ଦୋହଲି ନଯିବା ପାଇଁ ।

୮. ସେବା ସହିତ ଜଡ଼ିତ ସମସ୍ୟା ସମ୍ବନ୍ଧ (Problems related to services)

ଯାହା ଆମେ ପୂର୍ବରୁ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲୁ, ଆମ ଭିତରୁ ଅନେକ ସାମଗ୍ରୀ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ସମସ୍ୟା ଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଜାଣିଛେ । କିନ୍ତୁ ଉପଭୋକ୍ତାମାନେ ସେବା ସହିତ ଜଡ଼ିତ ସମସ୍ୟା ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଏତେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇନଥାନ୍ତି ଯଦିଓ ସେମାନେ ସେବାଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଠକାମିରେ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି ।

ତୁମେ ଜାଣ ବେଳେବେଳେ ଗ୍ୟାସ୍ ଏଜେନସି ବ୍ୟବସାୟୀକ (commercial) ଗ୍ୟାସ୍ ସିଲିଣ୍ଡର ଘରୋଇ ଗ୍ୟାସ୍ ସିଲିଣ୍ଡର ସ୍ଥିରୀକୃତ ଅଂଶ (quota)ରେ କମ୍ ମୂଲ୍ୟରେ ନେଇଥାନ୍ତି । ସେଥିଯୋଗୁଁ ଘରୋଇ ଗ୍ୟାସ୍ ଯୋଗାଣରେ ଅଭାବ ଦେଖାଯାଇଥାଏ ।

ସେବା ଯୋଗାଣକାରୀ/ବିଭୀୟ ସଂସ୍ଥାନ (Financial Institution) ଯେପରିକି ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ବେଳେବେଳେ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଅଭିଯୋଗ ଏବଂ ସହଯୋଗ କରିବାକୁ ମନା କରି ଦିଅନ୍ତି । ସେମାନେ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କ ବିନା ଜାଣତରେ ଯୋଗାଣିତ୍ୱା ସୁବିଧା ପାଇଁ ସେବାକର ମାଗିଥାନ୍ତି । ତୁମେ ହୁଏତ ଶୁଣିଥିବ ଯେ ଉପଭୋକ୍ତା ଅଭିଯୋଗ କରିଥାନ୍ତି ଯେ ସେମାନଙ୍କର ଜମାଖାତାରୁ ଟଙ୍କା ଚୋରା ହେଉଛି କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଖାତାକୁ ବଦଳି ହୋଇଯାଉଛି ।

ସେହିପରି ଘର ନିର୍ମାଣ ଏବଂ ସ୍କୁଲ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସୁରକ୍ଷାଜମା ପାଇଁ ଅତ୍ୟଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଅସୁଲ କରିଥାନ୍ତି । ଯାହାପାଇଁ ସୁଧ ଦେବାକୁ ପଡ଼େନାହିଁ । ତୁମେ ହୁଏତ ଦେଖୁଥିବ ଯେ, ରେଲୱେ ଟିକେଟ୍ କାଉଣ୍ଟରର କାର୍ଯ୍ୟ ସମୟରେ କୌଣସି କର୍ମୀ ଉପସ୍ଥିତ ନଥାନ୍ତି । ସେହିପରି ସେବା ଗୁଡ଼ିକ ଯଥା : ଡାକଘର, ବିଜୁଳୀ, ଟେଲିଫୋନ, ଜଳଯୋଗାଣ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି ଏହିଭଳି ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସେବା ଅନେକଥର ଅଭିଯୋଗକୁ ଅବହେଳା କରନ୍ତି କିମ୍ବା ତୁମେ କର୍ମୀକୁ କିଛି ପଇସା ନ ଦେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାମ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଉପଭୋକ୍ତା ହିସାବରେ ତୁମେ କ'ଣ କରିପାରିବ ?

- (କ) ବଜାରରେ ସାମଗ୍ରୀ କିଣୁଥିବା ସମୟରେ ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ୟା ଗୁଡ଼ିକୁ ମନେପକାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କର । ଏହି ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ତାଲିକାର ଓ ତୁଳନା କର ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ସମସ୍ୟା ସହିତ । ଏହ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ପାଇଁ କି କି କାମ କରିବ ଲେଖ ।
- (ଖ) ପାଞ୍ଚୋଟି ସାଙ୍ଗ ବା ପଡୋଶୀ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖ ସେ, ଏକା ଦୋକାନୀ ବା ଏକ ସେବା ଯୋଗାଣକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ସେମାନେ ବି ମଧ୍ୟ ଏକା ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛନ୍ତି କି ? ଉପାୟ ବାହାର କର ଯାହାଦ୍ୱାରା ସମସ୍ୟାକୁ ସମାଧାନ କରାଯାଇପାରିବ ।
- (ଗ) ଯଦି ତୁମେ ଏବଂ ତୁମର ପଡୋଶୀ ଏକା ଦୋକାନୀଠାରୁ ସମାନ ପ୍ରକାରର ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛ ତେବେ ଦେଖ କିପରି ଉଭୟ ମିଶି ତାଙ୍କୁ ଜବତ କରିପାରିବ ?

ପାଠଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ୨୨.୧

୧. ପାଠ୍ୟକ୍ରମ କୁ ଭଲଭାବରେ ପଢ଼ । ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ଦିଆଯାଇଥିବା ପାଠକୁ ଦର୍ଶାଅ ।
- (କ) ବ୍ୟକ୍ତିଯିଏ ସାମଗ୍ରୀ କିଣେ ଏବଂ ସେବାପାଇଁ ମୂଲ୍ୟ ଦିଏ _____ ।
  - (ଖ) ଜିନିଷ ତୁ ଯାହାକି ଆମେ ବଜାରରୁ କିଣିଥାଉ _____ ।
  - (ଗ) ବିଜୁଳି ସ୍ୱିଚ୍ (switch) କୁ ମରାମତି ପାଇଁ ଗ୍ରାହକ ଟଙ୍କା ଦେଇଥାଏ _____ ।
  - (ଘ) ନକଲି ସାମଗ୍ରୀକୁ ଦର୍ଶାଉଥିବା ଶବ୍ଦ _____ ।
  - (ଙ) ମିଶାଇବା ପ୍ରଣାଳୀ କିଛି କାଡ଼ି ନିଆଯାଇ ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥକୁ ପରିମାଣ ଓ ଗୁଣକୁ ହ୍ରାସ କରିବା _____ ।
  - (ଚ) ଅଭାବ ସମୟରେ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ପ୍ରକୃତ ମୂଲ୍ୟ ଠାରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟରେ ବିକିବା _____ ।

ଶ୍ଵ-୨

ମୋ ପରିବାର ଏବଂ ମୁଁ

ବିଷୟ

ଉପଭୋକ୍ତା ସାବଧାନତା ! ସଚେତନତା !

- (ଛ) ନିର୍ମାତା ଉପଭୋକ୍ତାମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ସାମଗ୍ରୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସୂଚାଇବା
_____ ।
  - (ଜ) ଏହାର ଅନୁପସ୍ଥିତ ଯୋଗୁ ଉପଭୋକ୍ତାକୁ ଭଲ ଗୁଣର ଦ୍ରବ୍ୟର ନିର୍ବାଚକ ପାଇଁ ଅସୁବିଧା ହୋଇଥାଏ
_____ ।
  - (ଝ) ଦୋକାନୀ ଏହା ମୂଲ୍ୟଠାରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ତୁମଠାରୁ ନେଇ ପାରିବ ନାହିଁ
_____ ।
୨. ତୁମେ ଦିଆଯାଇଥିବା ସେବାର ସମସ୍ୟାକୁ ଦେଖ । ଏହିଭଳି ସମସ୍ୟାକୁ ଆୟତ କରିବା ପାଇଁ ଦୁଇଟି ଉପାୟ ଦର୍ଶାଅ ।
- (କ) ତୁମର ଇଚ୍ଛା ମରାମତି ହେବାର ଏକ ସପ୍ତାହ ପରେ କାମ କରୁନାହିଁ ।
  - (ଖ) ତୁମେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଗ୍ୟାସ ସିଲିଣ୍ଡରର ଓଜନ ଲେଖା ଯାଇଥିବା ଓଜନ ଠାରୁ କମ୍ ଅଛି ।

୨୨.୩ ଉପଭୋକ୍ତା ଶିକ୍ଷାର ଭୂମିକା (Role)

ତୁମେ ଭାବିଛ କି ଏହିଭଳି ସମସ୍ୟାକୁ କିଭଳି ତୁମେ ନିଜେ ଆୟତ କରିପାରିବ ? ତୁମେ କିପରି ତୁମ ନିଜକୁ ଏକ ଚାଲାଇ ଉପଭୋକ୍ତା କରିପାରିବ ? ପ୍ରୟୁକ୍ତ ଶିକ୍ଷା ଦ୍ଵାରା ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କୁ ସଚେତନ କରିପାରିବା ।

ଚିତ୍ର ୨୨.୪

ଚିତ୍ର ୨୨.୫

ଉପଭୋକ୍ତା ଶିକ୍ଷାରେ କ'ଣ, କେତେବେଳେ, କିପରି, କେଉଁଠାରୁ କିଣାଯିବ ଏବଂ କିପରି ମୂଲ୍ୟଦେବ ଇତ୍ୟାଦି ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଇଥାଏ ? ଏଗୁଡ଼ିକ ସାରଣୀ ୨୨.୨ର ବୁଦ୍ଧିମତା ସହିତ କିଣିବାର ଉପାୟକୁ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଅଛି ।

ଟିପ୍ପଣୀ

ସାରଣୀ ୨୨.୨ ବୁଦ୍ଧିମତା ସହିତ କିଣିବାର ଉପାୟ

	ନିଜକୁ ପଚାର ?	ଉପଦେଶ
କ'ଣ କିଣାଯିବ	ଏହା ମତେ ଦରକାର କି ? ଯଦି ତୁମର ଉତ୍ତର ନାହିଁ ମୁଁ ଏହା କିଣୁଛି କାରଣ ମୋର ସାଙ୍ଗକୁ ଏହା ଦରକାର କି ? କିମ୍ବା ମୁଁ ଏହା କିଣୁଛି କାରଣ ସେମାନେ ଏହାର ଚିତ୍ତରେ ଦେଖୁଛନ୍ତି ? ଯଦି ତୁମର ଉତ୍ତର ହିଁ	ଏହାକୁ କିଣ ନାହିଁ
କେତେ କିଣାଯିବ ?	ମୁଁ କେତେ କିଣିବି ମତେ ଅଧିକ ପରିମାଣର କିଣିବା ଦରକାର କି ?	କିଣିବା - ତୁମର ଦରକାର ଅନୁଯାୟୀ - ଆପତନଶାଳ (ଅଧିକ ପରିମାଣ) - ଅର୍ଦ୍ଧପତନଶାଳ (ଏକ ସପ୍ତାହ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ପରିମାଣର) - ପଚନଶାଳ (କମ୍ ପରିମାଣର) - ପାଇକାରୀ ବିକ୍ରୀ (wholesale) ବଜାର ରୁ କିଣିବା
କିପରି କିଣାଯିବ ?	ମୁଁ କ'ଣ ତଦାରଖ କରିବି ?	- କିଣିବା ବେଳେ ବଜାରର ସମୀକ୍ଷା କରିବା । - ଚିହ୍ନଟ ପତ୍ରରେ ପଢ଼ । . ଉତ୍ପାଦନର ତାରିଖ . ସମାପ୍ତିର ତାରିଖ . ଉତ୍ପାଦନର ପ୍ରଯୁକ୍ତ ପଦାର୍ଥ . ପ୍ରୟୋଗର ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ . ମାନକୀକରଣ ଚିହ୍ନ . ଡବା, ପ୍ୟାକେଟ୍ ଓ ଥଳୀରେ ସିଲ୍ ବନ୍ଦ ହୋଇଥିବା ବସ୍ତୁ ଗୁଡ଼ିକ କିଣ ।
କେଉଁଠାରୁ କିଣାଯିବ ?	କେଉଁ ଦୋକାନରୁ କିଣା ହେବ ? ଯଦି ସାମଗ୍ରୀରେ କିଛି ତ୍ରୁଟିଥାଏ ତେବେ କ'ଣ ହେବ ?	- ଅନୁମତି ପ୍ରାପ୍ତ (Licence) ବା ସହକାରୀ ଦୋକାନରୁ ହିଁ କିଣ । - ସେହି ଦୋକାନୀ ଠାରୁ କିଣିବ ଯିଏ କି ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଜିନିଷକୁ ବଦଳାଇବା ।
କେତେବେଳେ କିଣାଯିବ ?	ଏହା କିଣିବାରେ ଠିକ୍ ସମୟ କି ?	ଦୋକାନରେ ଅଳ୍ପ ଭିଡ଼ ଥିଲା ବେଳେ କିଣ ।

ଖଣ୍ଡ-୨

ମୋ ପରିବାର ଏବଂ ମୁଁ

ଟିପ୍ପଣୀ

ଉପଭୋକ୍ତା ସାବଧାନତା ! ସଚେତନତା !

	ମତେ ପରିବା ଏବଂ ଫଳ ଦରକାର ମତେ କମ୍ ଦାମ୍ଭର ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଉପକରଣ ଓ ପଶମ ସାମଗ୍ରୀ ଦରକାର ।	ରତ୍ନ ଅନୁଯାୟୀ ମିଳୁଥିବା ଫଳ ଓ ପନିପରିବା କିଣ । ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଉପକରଣ ଓ ପଶମା ବସ୍ତୁ ରତ୍ନ ଶେଷ ହେବାପରେ କିଣ
କିପରି ମୂଲ୍ୟ ଦେବ ?	ନଗଦ ନା କ୍ରେଡିଟ୍ କାର୍ଡ	ନଗଦ ଟଙ୍କା, ଚେକ୍ ବା କ୍ରେଡିଟ୍ କାର୍ଡଦ୍ୱାରା ମୂଲ୍ୟ ଦିଆଯାଇପାରେ । କ୍ରେଡିଟ୍ କାର୍ଡର ମୂଲ୍ୟ ପୂର୍ବରୁ ଦେବା ଉଚିତ୍ ।

ପାଠଗତ ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ ୨୨.୨

୧. 'କ'ସ୍ତମ୍ଭ ସହିତ 'ଖ'ସ୍ତମ୍ଭକୁ ମିଶାଅ ।

'କ'ସ୍ତମ୍ଭ

- (କ) ଉପଭୋକ୍ତା କିଣିବା ଉଚିତ୍
- (ଖ) କେତେ ପରିମାଣର କିଣାଯିବ
- (ଗ) କିଣିବାର ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ
- (ଘ) ଉପଭୋକ୍ତା ଜାଣିବା ଉଚିତ୍
- (ଙ) ଜିନିଷ କିଣିଲେ ତାର ଦାମ୍ ମଧ୍ୟ

'ଖ'ସ୍ତମ୍ଭ

- (କ) ଯେତେବେଳେ ଦୋକାନରେ ଅଛନ୍ତି ଭିତ୍ତ ଥିବ ।
- (ଖ) ଉପଭୋକ୍ତା ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ୍
- (ଗ) କେବଳ ଅନୁମତି ପ୍ରାପ୍ତ ଦୋକାନ / ସହକାରୀ
ଦୋକାନ
- (ଘ) ପରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।
- (ଙ) ଯେତେବେଳେ ପ୍ରକୃତ ରିହାତି ଦୋକାନୀ ଦ୍ୱାରା
ଦିଆଯାଏ ।
- (ଚ) ଚେକ୍

୨୨.୪ ଉପଭୋକ୍ତା ସହାୟନ ସାମଗ୍ରୀ (Consumer Aids to help you)

ସାମଗ୍ରୀର ସୂଚନା ତୁମେ କେଉଁଠାରୁ ପାଇପାରିବ ? ହୁଏତ ତୁମ ଭିତରୁ ଅନେକ ତୁମର ସାଙ୍ଗ,
ପରିବାର ବା ଦୋକାନୀ ଠାରୁ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଇଥାଅ । କିଣିବା ପୂର୍ବରୁ ସାମଗ୍ରୀ ବିଷୟରେ ଅଧିକ ଜାଣିବାକୁ
ହେଲେ ତୁମେ କାହାକୁ ପଚାରିବ ?

ହଁ, ମାଗାଜିନ୍ କିମ୍ବା ଚିତ୍ରିରେ ଦେଖିଥିବା ବିଜ୍ଞାପନ, କ୍ଷୁଦ୍ର ପତ୍ରିକା (Leaflets), ସାମଗ୍ରୀର
ନାମାଙ୍କିତ ଚିହ୍ନ, ପ୍ୟାକେଟ୍ ମଧ୍ୟ ତୁମକୁ ସାମଗ୍ରୀ ସହିତ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଏହାକୁ ଉପଭୋକ୍ତା
ସହାୟକ ସାମଗ୍ରୀ (Consumer aids) କୁହାଯାଏ ।

ଯେ କୌଣସି ଲିଖିତ ବା ଚିତ୍ରିତ ସାମଗ୍ରୀ ଯାହା ଜଣେ ଉପଭୋକ୍ତାକୁ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଚୟନ
କରିବାର ସାହାଯ୍ୟ ଓ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରିଥାଏ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଉପଭୋକ୍ତା ସହାୟକ ସାମଗ୍ରୀ କୁହାଯାଏ ।

ଜଣେ ଉପଭୋକ୍ତା ପାଇଁ ଅନେକ ପ୍ରକାର ସହାୟକ ସାମଗ୍ରୀ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥାଏ ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା - ନାମାଙ୍କିତ ଚିହ୍ନ, କ୍ଷୁଦ୍ର ପତ୍ରିକା, ପ୍ୟାକେଟ୍, ବିଜ୍ଞାପନ, ମାନକୀକରଣ ଚିହ୍ନ, ଆଇନକାନୁନ୍ ଏବଂ ଉପଭୋକ୍ତା ସଂସ୍ଥା ଏବଂ ସହକାରୀ ସମିତି ସମୂହ ।

(୧) ନାମାଙ୍କିତ ଚିହ୍ନ (Labels)

ଏଗୁଡ଼ିକ ବସ୍ତୁ ଉପରେ ଖୋଦେଇ, ଛାପା ବା ସଂଲଗ୍ନ ହୋଇଥାଏ । ନାମାଙ୍କିତ ଚିହ୍ନରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସୂଚନା ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ : -

- (କ) ବସ୍ତୁର ନାମ
- (ଖ) ବ୍ୟପାରିକ ନାମ ଓ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ (Trade and brand name)
- (ଗ) ନିର୍ମାତାଙ୍କର ନାମ ଓ ଠିକଣା
- (ଘ) ପ୍ୟାକେଟ୍ ଭିତରେ ଥିବା ଜିନିଷର ସୂଚୀ
- (ଙ) ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ / ବସ୍ତୁର ଉପଯୋଗ
- (ଚ) ବସ୍ତୁର ପ୍ରୟୋଗ ସଂପର୍କିତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ
- (ଛ) ବସ୍ତୁକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାବେଳେ ଚେତାବନୀ ଓ ସାବଧାନତା
- (ଜ) ଔଷଧ ଏବଂ ଚର୍ମିକ୍ ହୋଇଥିଲେ କେତେ ପାନ ଖୁଆଯିବ ।
- (ଝ) ପାନର ପରିମାଣ (ଔଷଧ ଓ ଚର୍ମିକ୍ ହୋଇଥିଲେ କେତେ ପାନ ଖୁଆଯିବ)
- (ଞ) ନିର୍ଭରୋକ୍ତି ସମୟ
- (ଟ) ମାନକୀକରଣ ଚିହ୍ନ
- (ଠ) ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ (MRP)
- (ଡ) ଓଜନ
- (ଢ) ପରିମାଣ (Lot) ବ୍ୟାଚ ନଂ
- (ଣ) ନିର୍ମାଣ ତାରିଖ
- (ତ) ସମାପ୍ତି ତାରିଖ

ଉପଭୋକ୍ତା ହିସାବରେ ନାମାଙ୍କିତ ଚିହ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ସୂଚନାର କ'ଣ ପ୍ରାୟତଃ ରହିଛି ?

ଆସ ଏହା ଉପରେ ଅଧିକ ଜାଣିବା :

- ସାମଗ୍ରୀ ଗୁଡ଼ିକର ତାଲିକା କର - ତୁମର ହୁଏତ କେତେକ ବସ୍ତୁ ପ୍ରତି ଅସହିଷ୍ଣୁତା (Allergic) ଥାଇପାରେ କିମ୍ବା ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାଣୀଜ ଆଧାରରୁ ହୋଇଥାଇପାରେ ।
- ମାନକୀକରଣକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବା (ଏହା ଅସଲି ନା ନୁହେଁ)
- ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ପରିମାଣକୁ ତୁଳନା କର ଏବଂ ତାପରେ ପ୍ୟାକ୍ କମ୍ପାର୍ସ୍ କିମ୍ବା ଅଧିକ ବ୍ୟୟ ସଂପର୍କରେ ଦେଖି ନିଶ୍ଚିତ ନେବ ।
- ଅଭିଯୋଗ ପାଇଁ - ନିର୍ମାତାକୁ ପରିମାଣ ନଂ ସହ ଯୋଗାଯୋଗ କର ।
- ଯଦି ସମାପ୍ତି ତାରିଖ ପାଖେଇ ଆସିଥାଏ ତେବେ ବସ୍ତୁକୁ କିଣିବା ନାହିଁ ।
- ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ କ୍ରମେ ବସ୍ତୁକୁ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ରକ୍ଷିତ କରିପାରିବା ।

ଚିତ୍ରଣା

ତୁମ ପାଇଁ କାମ ୨୨.୫

- (i) ଯେ କୌଣସି ନାମାଙ୍କିତକୁ ପରୀକ୍ଷାକର ଏବଂ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କର ଯେ ଏହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନା, ନାହିଁ ସେହି ଅନୁସାରେ ଜିନିଷକୁ ପସନ୍ଦ କର; ଭଲ କମ୍ପାନୀ ସାଧାରଣତଃ ନାମାଙ୍କିତରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନା ଦେଇଥାଏ ।
- (ii) ବିସ୍ତୃତ, ତେଲ ଏବଂ ଆଚାର ପାଇଁ ଏକ ନାମାଙ୍କିତ ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

(୨) ସୂଚନା କାଗଜ/ କ୍ଷୁଦ୍ର ପତ୍ରିକା

ସୂଚନା କାଗଜ ବସ୍ତୁର ପ୍ରକୃତି ବିଷୟରେ ସୂଚନା ଦେଇଥାଏ । ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପକରଣର ଦାମ, ଚଳାଇବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ଉପକରଣ ମରାମତି ସମୟରେ ସବିଶେଷ ତଥ୍ୟ ଯୋଗାଇଦେବା ଉଚିତ୍ ।

(୩) ଖୋଳ ବା ଡବା

ତମେ କିଣୁଥିବା ଅଧିକାଂଶ ଜିନିଷ ଗୋଟିଏ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଖୋଳ ବା ଡବାରେ ବନ୍ଦ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ପ୍ୟାକେଟ୍ ତୁମକୁ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ତଳେ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଉପାୟରେ ସୁରକ୍ଷା ଦେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ ।

- (କ) ଏହା ବସ୍ତୁକୁ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହେବା (ଯଥା-ଆଳୁ) ଏବଂ ନଷ୍ଟହେବା (ଯଥା-କ୍ଷୀର)ରୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିଥାଏ ।
- (ଖ) ବସ୍ତୁକୁ ଭାଙ୍ଗିଯିବାରୁ ରକ୍ଷା କରିଥାଏ (ଯଥା - କାଚଜିନିଷ)
- (ଗ) ଅପମିଶ୍ରଣକୁ ନିରୋଧ କରିଥାଏ (ଯଥା-ଘିଅ)
- (ଘ) ଚୋରୀ ହେବାରୁ ଅଟକାଇଥାଏ (ଯଥା-ଚିଣତବା ତେଲ)
- (ଙ) ନେବା ଆଣିବା ଏବଂ ଗଚ୍ଛିତ ରଖିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ । (ଯଥା -ଅଟା)

(୪) ବିଜ୍ଞାପନ

ନିଜ ବସ୍ତୁର ଅଧିକ ବିକ୍ରିପାଇଁ ଏଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ମାତା ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ବଜାରରେ କ’ଣ ଉପଲବ୍ଧ ତୁମକୁ ଜଣାଇବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଛଡା ଏଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ବସ୍ତୁର ପ୍ରୟୋଗ, ବିଶେଷଗୁଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସୂଚନା ଯୋଗାଇଥାଏ । ତୁମେ ଏହି ବିଜ୍ଞାପନ ଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ଧତାବେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ।

(୫) ମାନକୀକରଣ ଚିହ୍ନ

ଏହି ଚିହ୍ନ ଗୁଡ଼ିକ ବସ୍ତୁର ଗୁଣକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରାଇଥାଏ । ଏବଂ ମାନକୀକରଣ ଏଜେନ୍ସି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ଢାଞ୍ଚାରେ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ ତାହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରାଇଥାଏ ବା ସୂଚା ଥାଏ । ଏହା ନିର୍ମାତାକୁ ବଜାରରେ ଭଲ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଦେବାପାଇଁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଯୋଗାଇଥାଏ ଏବଂ ତାଙ୍କର ବସ୍ତୁର ଗୁଣାତ୍ମକମାନ ମଧ୍ୟ ବଢ଼ାଇଥାଏ । ବସ୍ତୁର ବିଶେଷ ଚିହ୍ନ ଗୁଡ଼ିକ ଦିଆଯାଇଛି (ସାରଣୀ ୨୨.୩) ।

ସାରଣୀ ୨୨.୩

ମାନକୀକରଣ ଚିହ୍ନ	ବସ୍ତୁର ଗୁଣାତ୍ମକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି
 ISI FPO	ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଉପକରଣ, ରାସାୟନିକ, ଖେଳନା, ପ୍ରେସର କୁକର, ବିସ୍କୁଟ, କଫି ଇତ୍ୟାଦି ।
 10124 FPO Agmark	ସଂରକ୍ଷିତ ଖାଦ୍ୟ ଯଥା : ତବା ବନ୍ଦ ଫଳ ଓ ପନିପରିବା, ଫଳରସ, ଜାମ୍, ସମ୍ ଓ ଆଚାର ଇତ୍ୟାଦି
 Woolmark	କୃଷିଜାତୀୟ ଏବଂ ଗୋରୁ (Livestock) ସାମଗ୍ରୀ ଯଥା : ମସଲା, ଶସ୍ୟ, ଅଟା, ଡାଲି, ଅଣ୍ଡା, ତେଲ, ଲହୁଣୀ ଇତ୍ୟାଦି ।
 Hall mark BIS Hallmark	ପଶମ ଏବଂ ପଶମୀବସ୍ତ୍ର
 Eco mark	ସୁନା ଅଳଙ୍କାର
	ପୂର୍ଣ୍ଣବ୍ୟବହାର ଉପଯୁକ୍ତ, ଜୀବାଣୁଯୁକ୍ତ ଏବଂ (Environment friendly) ସାମଗ୍ରୀ ଯଥା : ସଂରକ୍ଷିତ ଖାଦ୍ୟ, ଡିଟରଜେଣ୍ଟ, ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ, ରଙ୍ଗ ଇତ୍ୟାଦି ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ ୨୨.୬

- (i) ବଜାରରେ ଥିବା ବସ୍ତୁର ପ୍ରକୃତ ମାନକୀକରଣ ଚିହ୍ନକୁ ପରୀକ୍ଷଣ କର ଏବଂ ଉପରସ୍ଥ ତାଲିକା ସହିତ ଯୋଗକର ।
- (ii) ଗୋଟିଏ ISO 9000 ଲେଖିବା କମ୍ପାନୀର ବସ୍ତୁ ଓ ସେବା ଶ୍ରେଣୀର ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଦେଖ ।

ଖଣ୍ଡ-୨

ମୋ ପରିବାର ଏବଂ ମୁଁ

ଚିତ୍ରଣୀ

ଖଣ୍ଡ-୨

ମୋ ପରିବାର ଏବଂ ମୁଁ

ବିଷୟ

ଉପଭୋକ୍ତା ସାବଧାନତା ! ସଚେତନତା !

ISO 9000 ଗୋଟିଏ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ପ୍ରଚଳିତ ମାନର ବସ୍ତୁ ଯୋଗାଇଥାଏ ଯାହାକି ଗୁଣବତ୍ତାର ଏବଂ ଉପଭୋକ୍ତା ମାନଙ୍କର ସନ୍ତୁଷ୍ଟି ବଢ଼ାଇବାର ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇଥାଏ ।

(୬) ଆଇନକାନୁନ

ତୁମ ହିତ ଗୁଡ଼ିକର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ସରକାର କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିଛନ୍ତି । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ:

ଉପରୋକ୍ତ ସଂରକ୍ଷଣ ଆଇନ୍ ୧୯୮୬ (CPA) ବର୍ତ୍ତମାନ ହୋଇଛି ଉପରୋକ୍ତ ସଂରକ୍ଷଣ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ୍, ୨୦୦୨ ଉପରୋକ୍ତ ସଂରକ୍ଷଣ ଅଧିନିୟମ (CPA)ରେ ସମସ୍ତ ବସ୍ତୁ ଏବଂ ସେବା ଗୁଡ଼ିକ ଅଛି । ଉପଭୋକ୍ତା ଅଦାଲତ ଗୁଡ଼ିକ ଜିଲ୍ଲା, ରାଜ୍ୟ ଏକ ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ରହିଛି । ତୁମେ ତୁମର ଅଭିଯୋଗକୁ ଏଇ ଅଦାଲତରେ ଦେଇପାରିବ । ବସ୍ତୁର ମୂଲ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ, ଏକ ନାମମାତ୍ର ପାଉଣା (nominasfeas) ଦେଇ । ଏହି ଆଇନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଧିକ ସାରଣୀ ୨୨.୪ରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

(୭) ଉପଭୋକ୍ତା ସଂଗଠନ ସମୂହ

ଉପଭୋକ୍ତା ସଂଗଠନ ଗୁଡ଼ିକ ତୁମକୁ ବିଭିନ୍ନ ଉପାୟରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି, ଯେମିତି :-

- ସୂଚନା ଦେବା
- ଉପଭୋକ୍ତା ମାନଙ୍କର ହିତ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ ।
- ଉପଭୋକ୍ତା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିଭିନ୍ନ ଆଇନ୍ କାନୁନ୍ ତିଆରି କରିବାରେ ସରକାରଙ୍କୁ ସହାୟକ ହେବ ।
- ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟରେ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷିତ କରାଇଥାଏ ।
- ଉପଭୋକ୍ତା ବିରୋଧୀ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ କରିଥାଏ ।
- ବସ୍ତୁର ଗୁଣବତ୍ତା ଏବଂ ତୁଟିପାଇଁ ପରୀକ୍ଷଣ ।
- ଉପଭୋକ୍ତା ଠାରୁ ଅଭିଯୋଗକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ତାକୁ ଉପଭୋକ୍ତା ଅଦାଲତରେ ହାଜର କରିବା ।

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଉପଭୋକ୍ତା ଅଧିକାର ସଂରକ୍ଷଣ ପରିଷଦ (International Consumer Right Protection Council (ICRPC)): ICRPC ଏକ ପଞ୍ଜିକୃତ NGO ଯାହାକି ଉପଭୋକ୍ତା ସାହାଯ୍ୟ ଏବଂ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହେବାଠାରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କର ଅଭିଯୋଗକୁ ଭାରତ ଉପଭୋକ୍ତା ଅଦାଲତରେ ଦାଖଲ କରାଯାଏ ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ ୨୨.୭

ତୁମ ଅଞ୍ଚଳରେ ମଧ୍ୟ ଉପଭୋକ୍ତା ସଂଗଠନ ଥିବ । ସେଠିକି ଯାଅ ସେମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ବିଷୟରେ ଅଧିକ ଖବର ନିଅ ? ସେମାନେ କିପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ? ସେମାନେ ତୁମକୁ କିପରି ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରେ ?

**୨୨.୫ ଜଣେ ଉପଭୋକ୍ତା ହିସାବରେ ତୁମର ଅଧିକାର
(Your Rights as a Consumer)**

ଚିତ୍ରଣୀ

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କର କେତେକ ଅଧିକାର ରହିଛି ? ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କର ଅଧିକାର ବିଷୟରେ ଜାଣିଲେ ତମେ ବିକ୍ରୟତା ଓ ନିର୍ମାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦେଉଥିବା କୁ କାର୍ଯ୍ୟର ବିରୋଧରେ ଲଢ଼ିବାକୁ ତୁମକୁ ସାହାଯ୍ୟ ହେବ ।

ସେଇ ଅଧିକାର ଗୁଡ଼ିକ କ’ଣ ? ଆସ ଦେଖିବା ।

୧. ସୁରକ୍ଷାର ଅଧିକାର (Right to safety): ଉପଭୋକ୍ତାର ନିରାପଦ ସୁରକ୍ଷିତ ବସ୍ତୁ । ଦ୍ରବ୍ୟ ଚାହିଦା କରିବାର ଅଧିକାର ରହିଛି ଏବଂ କ୍ଷତିକାରକ ବସ୍ତୁଠାରୁ ସୁରକ୍ଷା ପାଇବାର ଅଧିକାର ଅଛି ଯେମିତି ଅପମିଶ୍ରିତ ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ବା ଅସୁରକ୍ଷିତ ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଉପକରଣ । ଉଦାହରଣ, ଯଦି ତୁମର ଓଭାନ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଝଟକା / ସକ୍ ଦେଉଛି କିମ୍ବା ତୁମର କୁକର ପାଟିଯାଉଛି ତେବେ ସୁରକ୍ଷାର ଅଧିକାରରେ ତୁମେ ଏକ ନିର୍ମାତା ବିଷୟରେ ଅଭିଯୋଗ ଫାଇଲ କରିପାରିବ ।

ସରକାର ତୁମର ସୁରକ୍ଷା ଅଧିକାରକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରିଥାଏ :

ଅସୁରକ୍ଷିତ ଅନୁପମୁକ୍ତ (Unsafe), (Unsuitable) ତୁଟିଯୁକ୍ତ କିମ୍ବା ଖରାପଗୁଣର ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ନ ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ନିର୍ମାତା ଏବଂ ଯୋଗାଣକାରୀ ମାନଙ୍କୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରାଯାଇଛି । ଏବେ କ୍ଷୀରରେ ଯୁରିଆ ମିଶ୍ରଣକୁ ନିଷେଧ କରାଯାଇଛି ।

୨. ଚୟନ କରିବାର ଅଧିକାର (Right to choose): ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଭଲ ଗୁଣବତ୍ତା ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ବସ୍ତୁକୁ ଚୟନ କରିବାର ଅଧିକାର ଉପଭୋକ୍ତାର ଅଛି । ଉଦାହରଣ, ଗୋଟିଏ ଦୋକାନୀ କେବଳ ଗୋଟିଏ ବ୍ରାଣ୍ଡର ଟୁପପେଷ୍ଟ ରଖି ପାରିବ ନାହିଁ । ଯେକୌଣସି ଏକ ବସ୍ତୁର ବିଭିନ୍ନ ପସନ୍ଦ ଦାବି କରିବା ତୁମର ନ୍ୟାୟ ଅଧିକାର ।

- ସରକାର ତୁମର ଚୟନ କରିବାର ଅଧିକାରକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରିଥାଏ ।
- ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ସମାଜ ଓ ଉପଭୋକ୍ତା ଶିକ୍ଷାର କାର୍ଯ୍ୟ ପଦ୍ଧତି ସ୍ଥାପନା କରିବା ।

୩. ସୂଚନା ପାଇବାର ଅଧିକାର (Right to be informed): ଉପଭୋକ୍ତା ବସ୍ତୁର ସୂଚନା ସମକ୍ଷୀୟ ସବୁ ଜିନିଷ ଜାଣିବାର ଅଧିକାର ରହିଛି ଯେପରିକି - ଏହାର ଗୁଣ, ଶୁଦ୍ଧତା, ଶକ୍ତି, ସେଥିରେ କି କି ଉପକରଣ ମିଶିଛି । ଦାମ୍ ଇତ୍ୟାଦି । ସେଥିପାଇଁ ଦ୍ରବ୍ୟର କ୍ଷୁଦ୍ର ବହି (booklet) ଦେବାକୁ ମନା କରେ ତେବେ ତୁମେ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକ ଅଭିଯୋଗ ଫାଇଲ କରିପାରିବ ।

ସରକାର ତୁମର ସୂଚନା ପାଇବାର ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷିତ କରିଥାଏ ।

- ଟକ୍ସିକ୍ ବସ୍ତୁର ବିଜ୍ଞାପନ ସତର୍କତାକୁ ସାବଧାନତା ସହିତ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବ ।

ଚିତ୍ର ୨୨.୬ : ତମାଖୁ ସେବନ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟପ୍ରତି କ୍ଷତିକାରକ

ଖଣ୍ଡ-୨

ମୋ ପରିବାର ଏବଂ ମୁଁ

ଟିପ୍ପଣୀ

ଉପଭୋକ୍ତା ସାବଧାନତା ! ସଚେତନତା !

- ବିଭ୍ରାନ୍ତିକର ପ୍ୟାକେଟ୍‌କୁ ନିଷେଧ କର ଏବଂ
- ନିଶ୍ଚିତ ହେବା ଯେ, ପ୍ୟାକେଟ୍‌ଟିରେ ଭଲଭାବରେ ତାହାର ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ସୂଚା/ମିଶ୍ରିତ ପଦାର୍ଥକୁ ସୂଚାଇଯାଇଥିବ ।

୪. ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିବାର ଅଧିକାର (Right to represent)

ଶୁଣିବାର ଅଧିକାର ଏବଂ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କ ସୁବିଧା ଉପଯୁକ୍ତ ବିଚାର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସଭାରେ ଉପଯୁକ୍ତ ବିଚାର ପାଇବ ଏଇ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦିଆଯାଏ ।

ଚିତ୍ର ୨୨.୭ : ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କ ଅଧିକାର ଗୁଡ଼ିକ

ସରକାର ତୁମର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିବାର ଅଧିକାରକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରିଥାଏ ।

- ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କ ଦରକାରୀ ଆଇନ୍ ଓ ନୀତି ଜଣାଇବା ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ଏଥିରେ ସମାଲୋଚନା କରିପାରିବେ ।
- ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା ସମାଲୋଚନା ଓ ସମୀକ୍ଷା କରିବା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ଯଥାର୍ଥ ସଂସ୍କାର ନଜରକୁ ଆଣିବା ।
- ଆଇନ ଏବଂ ଅର୍ଥ ସାହାଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଉପଭୋକ୍ତା ସେମାନଙ୍କର ଅଧିକାର କୁ ସୁବିଧାରେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରେ ।

୫. କହିବାର ଅଧିକାର (Right to be heard): ଯଦି ଉପଭୋକ୍ତା ଠକାଣୀର ଶିକାର ଦେଉଥାଏ ସେ ଅଦାଲତରେ ନିଜ କଥାକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାର ଅଧିକାର ଅଛି । ଏହାର ଅର୍ଥ ଉପଯୁକ୍ତ ବିଚାରାଳୟ (Forum) ରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଠକାଣୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରତିବାଦ କରିବାର ଅଧିକାର ଅଛି । ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ଶେଷରେ ଏହା ବିଷୟରେ ଅଧିକ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

୬. କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତର ଅଧିକାର (Right to seek Redressal): ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ୟାୟ ବେପାର କରିବା । ବାଧା ପ୍ରାପ୍ତ ବେପାର କରିବା କିମ୍ବା ନୀତିହୀନ / ଅନୈତିକତା ଶୋଷଣ କରିବା ବିଷୟରେ କ୍ଷତିପୂରଣର ଅଧିକାର ଅଛି । ଉଦାହରଣ - ଯଦି ଗୋଟିଏ ଦୋକାନୀ ତୁମକୁ ଏକ ମିଟରରୁ କମ୍ କନା ଦେବାପାଇଁ ମନାକରେ ଏହା ଏକ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ବେପାର ଏବଂ ତୁମେ ଦୋକାନୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ଅଭିଯୋଗ ଫାଇଲ କରିପାରିବ ।

ସରକାର ତୁମର କ୍ଷତିପୂର୍ତ୍ତର ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷିତ କରିଥାନ୍ତି ।

- ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୁଅ ଯେ, ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କର ବିବାଦୀୟ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିବାରେ ତାକୁ ସମାନ ଭୂମିକାର ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ

- ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କୁ ବସ୍ତୁ / ଅର୍ଥ କ୍ଷତିପୂରଣ ଯୋଗାଇବାର ଅଧିକାର ଅଛି ଯଦି ସୁରକ୍ଷିତ ନ ଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ ବା ତ୍ରୁଟିଯୁକ୍ତ ସେବା ଫଳରେ ସେମାନେ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

୭. ଉପଭୋକ୍ତା ଶିକ୍ଷା ପାଇବାର ଅଧିକାର(Right to Consumer Education):

ସମାଜରେ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନିଷ୍ଟକୁ ନିଜେ ଉପଭୋକ୍ତା ଜାଣିବାର ଅଧିକାର ଅଛି । ଏହାର ଅର୍ଥ କିଣିବାବେଳେ ବିବେଚନା କରି ଚୟନ କରିବାର ଜ୍ଞାନ ଓ ଦକ୍ଷତା ପ୍ରାପ୍ତ କରିବାର ଅଧିକାର ।

ଚିତ୍ର ୨୨.୮ : ଉପଭୋକ୍ତା ଶିକ୍ଷା

ସରକାର ତୁମର ଉପଭୋକ୍ତା ଶିକ୍ଷା ପାଇବାର ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷିତ କରିଥାନ୍ତି :

- ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୁଅ ଯେ, ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଆଇନ୍/ନୀତି ବୁଝିଲା ଭଳି ସହଜ ସରଳ ଭାଷାରେ ଲେଖାହୋଇଥିବ ଏବଂ ଉପଭୋକ୍ତା ସଚେତନକୁ ସମୀକ୍ଷା ହେଉଥିବ ।

୮. ମୌଳିକ ଆବଶ୍ୟକତାର ଅଧିକାର (Right to basic needs): ମୌଳିକ ବସ୍ତୁ

ଏବଂ ସେବାର ନିର୍ଭରୋକ୍ତି, ମର୍ଯ୍ୟାଦା ସମ୍ପନ୍ନ ଭାବେ ବଞ୍ଚିବାର ଅଧିକାର ରହିଛି । ଏଥିରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଛି ଉପଯୁକ୍ତ ଖାଦ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ର, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଯତ୍ନ, ପାନୀୟଜଳ ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା, ବାସଗୃହ, ଶକ୍ତି ଏବଂ ଯିବାଆସିବା ସୁବିଧା ଆଦି ।

ସରକାର ତୁମର ମୌଳିକ ଆବଶ୍ୟକତାର ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷିତ କରିଥାନ୍ତି:

- କମ୍ ଆୟ କରୁଥିବା ପରିବାର ବର୍ଗ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ କର୍ମ ଅର୍ଥରେ ରାସନ୍ ପାଇବା ।
- ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଯତ୍ନ ସୁବିଧା
- ନିରାପଦ ପାନୀୟଜଳ
- କମ୍ ଖର୍ଚ୍ଚର ଘର
- ମାଗଣା ମୌଳିକ ଏବଂ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ।

ଖଣ୍ଡ-୨

ମୋ ପରିବାର ଏବଂ ମୁଁ

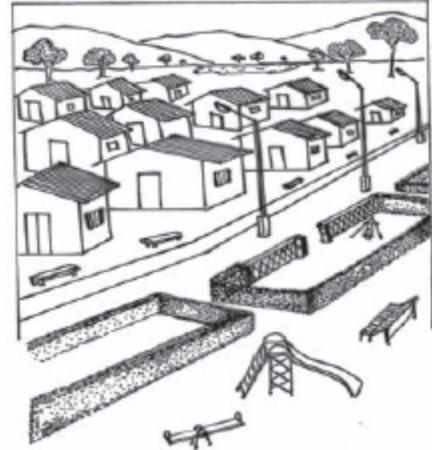

ଚିତ୍ରଣା

ଉପଭୋକ୍ତା ସାବଧାନତା ! ସଚେତନତା !

ଚିତ୍ର ୨୨.୯ (କ) ରାସନ ଦୋକାନ

ଚିତ୍ର ୨୨.୯ (ଖ) କମ୍ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଘର କରିବା ଯୋଜନା

ଚିତ୍ର ୨୨.୧୦ (ଗ) ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ସୁବିଧା

ଚିତ୍ର ୨୨.୧୦ (ଘ) ନିରାପଦ ପାନୀୟ ଜଳ ।

୯. ସୁସ୍ଥ ପରିବେଶର ଅଧିକାର (Right to Healthy Environment):

ଏହି ଅଧିକାର ଦର୍ଶାଇଥାଏ ଯେ ଶାରୀରିକ ପରିବେଶ ଜୀବନର ଗୁଣବର୍ତ୍ତୀକୁ ବଢ଼ାଇଥାଏ । ଏହା ପରିବେଶୀୟ କ୍ଷତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ଦେଇଥାଏ । ଏହା ସ୍ୱୀକାର କରିବା ଯେ, ସୁରକ୍ଷାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ଏବଂ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପିଢ଼ି ପାଇଁ ପରିବେଶର ଉନ୍ନତି ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ । ତୁମେ ସଚେତନ ହେବା ଦରକାର ଯେ, ସମସ୍ତ ଯାନବାହାନ କୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ତିନି ମାସରେ ଥରେ ଏକ ପ୍ରତ୍ୟୁଷଣ ମୁକ୍ତ ମାନପତ୍ର ପାଇବା ଦରକାର । ପରିବେଶକୁ ସୁସ୍ଥ ରଖିବା ପାଇଁ ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ ରହିଛି । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ସହଯୋଗ ବିନା ସରକାର ଏକ ସୁସ୍ଥ ପରିବେଶ ଗଠନ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।

ସରକାର ତୁମର ସୁସ୍ଥ ପରିବେଶର ଅଧିକାରକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରିଥାନ୍ତି ।

- ପରିବେଶ ଉପଯୋଗୀ (Environmentalf friendly) ବସ୍ତୁ ଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବହାରରେ ଉନ୍ନତି ।
- ଉପଭୋକ୍ତା ହ୍ରାସ ଗୁଡ଼ିକ ମୂଳ ବସ୍ତୁରେ ପରିଣତ କରି ଆସିଥିବା ବ୍ୟବହାର ସାପେକ୍ଷ କରିବାକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା ।
- ପ୍ରତ୍ୟୁଷକୁ ଯଥା ସମ୍ଭବ କମାଇବା ।

ଉପଭୋକ୍ତା ସାବଧାନ ହୁଅ ! ସଚେତନ ହୁଅ !

ପ୍ରତିବର୍ଷ ମାର୍ଚ୍ଚ ୧୫ତାରିଖ ଦିନଟିକୁ ବିଶ୍ୱ ଉପଭୋକ୍ତା ଅଧିକାର ଦିବସ ରୂପେ ପାଳନ କରାଯାଉଛି । ଏହା ଜାଣି ଦୁଃଖ ହୁଏ ଯେ, ଆମ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ଆମ ସମାଜରେ ପ୍ରଚଳିତ ଠକାମି ପାଇଁ ଦାୟୀ । ତୁମ ମଧ୍ୟରୁ କେତେଜଣ ଗର୍ବରେ କହିପାରିବ ଯେ ତୁମେ ନିଜେ ଏକ ଦାୟିତ୍ୱବାନ ଉପଭୋକ୍ତା ? ଆସ ଦେଖିବା ।

୨୨.୬ ଜଣେ ଉପଭୋକ୍ତା ହିସାବରେ ତୁମର ଦାୟିତ୍ୱ (Your responsibilities as a consumer)

ତୁମେ ଉପଭୋକ୍ତା ହିସାବରେ କେତେ ସଜାଗ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରଶ୍ନ ଗୁଡ଼ିକରେ ହିଁ କିମ୍ପା ନାହିଁ ଉତ୍ତର ଦିଅ ।

୧. କୌଣସି ବସ୍ତୁ କିଣିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ବଜାରର ସମୀକ୍ଷା କରେ କି ?
୨. ଯଦି ବିଲ୍‌ରେ କିଛି ଅଧିକା ମୂଲ୍ୟ ଦେବାକୁ ପଡେ ମୁଁ ବିଲ୍ ନେଲାବେଳେ ଆପତ୍ତି କରେ କି ?
୩. ମୁଁ ବିଲ୍ ଗୁଡ଼ିକୁ ରଖେ କି ?
୪. ଯେତେ ମୂଲ୍ୟ ହେଲେ ବି ଡେଜରାଟି ଜିନିଷ କିଣିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କି ? ନା ମୁଁ ବିକଳ ଖୋଜେ ?
୫. କୌଣସି ବସ୍ତୁର ନିଅଣ୍ଟ ସମୟରେ, ମୁଁ ଅଳ୍ପମାତ୍ରାରେ ବା ଉପଲକ୍ଷ ଥିବା ବସ୍ତୁକୁ ସମାନ ଭାବରେ ଅନ୍ୟ ଲୋକ ମାନଙ୍କ ସହିତ ବାଣ୍ଟିନିଏ ଏବଂ ଏଥିପାଇଁ ଏହା କଳାବଜାରୀକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦିଏ ନାହିଁ ।
୬. କୌଣସି ଜିନିଷକୁ ନଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଅଟକାଏ ଏବଂ ନିଅଣ୍ଟିଆ ବସ୍ତୁରେ ଅଧିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ମୁଁ କରେ କି ?
୭. ଅଭିଯୋଗ ପଞ୍ଜୀକରଣ କରିଲାବେଳେ ମୁଁ ସବୁ ଉପଭୋକ୍ତା ସହ ହାତ ମିଶାଇ ବିକ୍ରେତା ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗ କରେ ନା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଭିନ୍ନ ଉପାୟରେ ଅଭିଯୋଗ କରେ ? ମୁଁ କେବେ ଅନୁଭବ କରିଛ କି ମୋର ଥାଳି ମଧ୍ୟ ପଡ଼ିପାରେ ?
୮. ମୁଁ ଯଦି ଠକାମିରେ ପଡ଼ିଛି ବୋଲି ଜାଣିପାରେ ମୁଁ ମୋର ଅଭିଯୋଗକୁ ସଠିକ୍ “ଉପଭୋକ୍ତା ଫୋରମ୍”ରେ ଦାଖଲ କରେ କି ?
୯. ଯଦି ମୁଁ ରଙ୍ଗ ମସୃଣତା (texture) ସ୍ୱାଦ, ବସ୍ତୁର ନାମାଙ୍କିତ ଚିହ୍ନରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖେ ତେବେ ଦୋକାନୀକୁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଏହାର ସୂଚନା ଦିଏ କି ?
୧୦. ମୁଁ ବନ୍ଦ ହୋଇଥିବା ଖାଦ୍ୟସାମଗ୍ରୀ କିଣେ କି ?

ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରିବାର ପ୍ରଣାଳୀ (Procedure for filing a complaint)

ତୁମେ କିଣିଥିବା ଏକ ସାମଗ୍ରୀ କିମ୍ପା ସେବାରେ ତୁମେ ଖୁସି ନାହିଁ ? ତୁମେ ମନେରଖ, କେହି ତୁମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ ନାହିଁ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୁମେ ନିଜକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଚାହୁଁନାହିଁ । ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀକୁ ଅନୁକରଣ କରି ପରିସ୍ଥିତିକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ପରିବେର୍ତ୍ତ, କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କର ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କର ।

ସାରଣୀ ୨୨.୪ ଅଭିଯୋଗଦାଖଲ କରିବାର ପ୍ରଣାଳୀ

କିଏ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରିପାରିବ ?	ଯେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି (ତୁମେ) ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରିପାରିବ ।
କେତେବେଳେ ଦାଖଲ କରିପାରିବ ?	କିଣିବାର ୨ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ଅଭିଯୋଗ କରିପାରିବ ।

ଖଣ୍ଡ-୨

ମୋ ପରିବାର ଏବଂ ମୁଁ

ଟିପ୍ପଣୀ

ଉପଭୋକ୍ତା ସାବଧାନତା ! ସଚେତନତା !

କେଉଁଠାରେ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରିବ ?	ଜିଲ୍ଲାସ୍ତରୀୟ - ସାମଗ୍ରୀର ୨୦ଲକ୍ଷ ମୂଲ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଭିଯୋଗ ହୋଇ ପାରିବ । ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ - ସାମଗ୍ରୀର ମୂଲ୍ୟ ୨୦ଲକ୍ଷରୁ ଅଧିକ ଏବଂ ୧କୋଟିରୁ କମ୍ ହୋଇଥିଲେ ଅଭିଯୋଗ ହୋଇପାରିବ । ଜାତୀୟସ୍ତରୀୟ - ସାମଗ୍ରୀର ମୂଲ୍ୟ ୧କୋଟିରୁ ଅଧିକ ଥିଲେ ଅଭିଯୋଗ ହୋଇପାରିବ ।
ଟଙ୍କା କେତେ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ?	ନାମମାତ୍ର ପାଉଣା (Nominal fees) (୧୦୦ରୁ ୫୦୦ଟଙ୍କା ଜିଲ୍ଲାରେ) (୨୦୦ରୁ ୪୦୦୦ ଟଙ୍କା ରାଜ୍ୟରେ) (୫୦୦୦ଟଙ୍କା ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ)
କିପରି ଆରମ୍ଭ କରିବ ?	ବିକ୍ରେତାକୁ ଦେଖାକର । ତୁମର କଥା ବାର୍ତ୍ତାକୁ ରେକର୍ଡ କର (ତୁମେ କହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ? ଦିନ ଏବଂ ସମୟ କ'ଣ ଥିଲା ? ଏବଂ କ'ଣ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଉଛ । ଯଦି ତୁମେ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିପାରୁ ନାହିଁ, ପଞ୍ଜୀକୃତ ଡାକ (mail) ଦ୍ୱାରା ଏକ ଚିଠି ନିର୍ମାତାକୁ ଲେଖ । (ଚିଠି ର ଢାଞ୍ଚା (format) ପୃଷ୍ଠା ୨୪ରେ ଦିଆଯାଇଛି) ଯଦି ଏହା ସାହାଯ୍ୟ ନକରେ । ସଠିକ୍ ଫୋରମ୍‌ରେ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କର ।
ଅଭିଯୋଗକୁ କିପରି ଦାଖଲ କରିବ ?	ପଞ୍ଜୀକୃତ ଦ୍ୱାରା ବିରୋଧୀଦଳକୁ ଏକ ସୂଚନା ପଠାଅ । ରେଜିଷ୍ଟ୍ରି ଡାକ ଦ୍ୱାରା ୧୫ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଅଭିଯୋଗକୁ ସ୍ଥିର କରିବା ପାଇଁ ଦର୍ଶାଇ ପଠାଅ । ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଫର୍ମ୍‌କୁ ପୂରଣ କର - ପ୍ରଥମେ ନାମ, ଠିକଣା ଏବଂ ବିରୋଧୀଦଳ ଅଭିଯୋଗର ବିବରଣୀ । ଅଭିଯୋଗ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ସତ୍ୟତାକୁ ଦର୍ଶାଇବା - କେତେବେଳେ ଏବଂ କେଉଁଠାରେ ଏହା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । କୋର୍ଟ ଫି ସହିତ ବିଲ୍‌କୁ ସଂଲଗ୍ନ କର । ଚାହୁଁଥିବା ଘଟଣା ଗୁଡ଼ିକ ସତ୍ୟ ବୋଲି ନୋଟାରିଆଳ ଦସ୍ତଖତ ସହ ଏକ ଶପଥ ପତ୍ର ଦାଖଲ କରେ ।
କେଉଁଠାରେ ଅଭିଯୋଗ ଦେବ ?	ଉପଭୋକ୍ତା କୋର୍ଟରେ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ବିରୋଧୀ ପାଖରେ ଅଭିଯୋଗ ଫର୍ମ୍ ଏବଂ କୋର୍ଟ ଫି ଦାଖଲ କର ଯିଏ କି ତୁମକୁ ଅଭିଯୋଗର ଶୁଣାଣି ତାରିଖ ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ସମ୍ପନ୍ନ ନଂ ଦେବ ।
ତା'ପରେ କ'ଣ ?	କୋର୍ଟ ବିରୋଧୀଦଳକୁ ଏକ ନୋଟିସ୍ ପଠାଇବ ଏହାର ଜବାବ୍ ୩୦ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ପାଇଯିବ, ତାକୁ ଶୁଣାଣି ବେଳେ ରହିବା ପାଇଁ ପଚାରିବେ । ରେଜିଷ୍ଟ୍ରି ଡାକ (Registered post) ଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତ ଦଳକୁ କୋର୍ଟର ଶେଷ ନିଷ୍ପତ୍ତି ପଠାଯିବ । ଟିପ୍ପଣୀ (Note) ସମସ୍ତ ଶୁଣାଣି ପାଇଁ ଉଭୟଦଳକୁ ଉପସ୍ଥିତ ରହିବା କିମ୍ବା ଦଳର ପ୍ରତିନିଧିକୁ ପଠାଇବା ଜରୁରୀ ।
କେତେବେଳେ ଘଟଣାର ସମାଧାନ ହେବ ?	ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଟଣା ଅଭିଯୋଗ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ୯୦ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ସମାଧାନ ହେବା ଉଚିତ୍ । (୫ମାସ, ଯଦି ଘଟଣାକୁ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା କରାଯାଏ) ଉଦାହରଣ - ମଞ୍ଜି ସମ୍ପନ୍ନ ଘଟଣାରେ । ଏଗୁଡ଼ିକ ବଢ଼ିବା ପାଇଁ ସମୟ ଦରକାର ଏବଂ ତାପରେ ଏହା ବାକି ପାଠ୍ୟ ପରିକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ ।
କ'ଣ କ୍ଷତିପୂରଣ ଉପଲବ୍ଧ ?	ବସ୍ତୁର ତ୍ରୁଟି ବାହାରକରିବା । ବସ୍ତୁ ବଦଳାଇବା, ଦିଆଯାଇଥିବା ମୂଲ୍ୟ ଫେରସ୍ତ ପାଇବା, ଶାରୀରିକ କ୍ଷତି ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ / ଭୋଗିଥିବା କ୍ଷତି । ବିଚାର କରି ନିଷ୍ପତ୍ତି ପରେ ଜୋରିମାନା ନେବା ।

ଯେତେବେଳେ ନିର୍ମାତାକୁ ଅଭିଯୋଗ କରିବ ତୁମେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଚିଠିର ପଛଟି / ଢାଞ୍ଚାକୁ ବ୍ୟବହାର କରିପାର ।

ଟିପ୍ପଣୀ

ନାମ ଏବଂ ଠିକଣା (ବିରୋଧୀ ଦଳର)

ନାମ ଏବଂ ଠିକଣା (କମ୍ପାନୀର)

ତାରିଖ :

ସମ୍ମାନନୀୟ : (ସଂଯୋଗକାରୀ)

(ତାରିଖ), ମୁଁ କିଣିଥିବା (କିମ୍ବା ମରାମତି କରିଥିଲି) (ବସ୍ତୁର ନାମ ସହିତ କ୍ରମିକ କିମ୍ବା ମଡେଲ (model) ନମ୍ବର କିମ୍ବା ସେବାକାର୍ଯ୍ୟ ମୁଁ ଏହା କରିଥିଲି (ସ୍ଥାନ, ତାରିଖ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜରୁରୀ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହ କରିବାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣୀ) ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବଶତଃ, ତୁମର ସାମଗ୍ରୀ (କିମ୍ବା ସେବା) ଭଲ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁନାହିଁ (କିମ୍ବା ସେବା ଉପଲକ୍ଷ ହେଉନାହିଁ) କାରଣ (ସମସ୍ୟା ଦର୍ଶାଅ) ସେଥିପାଇଁ, ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ପାଇଁ, ମୁଁ ତୁମର ପସନ୍ଦ କରିବି (ତୁମେ ଚାହୁଁଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟ ଜଣାଅ) । ଚିଠି ସହ ପ୍ରେରଣ ପ୍ରତିଲିପି ଗୁଡ଼ିକ (ଅସଲ ଦଲିଲର ନକଲ) ମୋର ତଥ୍ୟ ବା ପ୍ରମାଣ (ରସିଦ୍, ନିର୍ଦ୍ଦେଶିକା / ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ପତ୍ର । ବାତିଲ ଚେକ/ଲିଖିତ ରୁକ୍ଷ, ମଡେଲ ଏବଂ କ୍ରମିକ ନମ୍ବର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦଲିଲର ପ୍ରତିଲିପି) ।

ମୁଁ ତୁମର ଉତ୍ତରର ଅପେକ୍ଷାରେ ଏବଂ ମୋର ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ଚାହେଁ ଏବଂ ଅପେକ୍ଷା କରିବି (ଏକ ସମୟସୀମା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରେ) କୌଣସି ଆଇନକାନୁନର ସାହାଯ୍ୟ ଲୋଡ଼ିବା ଆଗରୁ ଦୟାକରି ମୋତେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଠିକଣାରେ କିମ୍ବା ଟେଲିଫୋନ୍ ନମ୍ବରରେ ଯୋଗାଯୋଗ କରନ୍ତୁ ।

ଆନ୍ତରିକତା ସହ

ତୁମର ନାମ

ଠିକଣା

ଟେଲିଫୋନ୍ ନମ୍ବର

ଯଦି ଏହା କାର୍ଯ୍ୟ ନକରେ । ତୁମେ ତୁମର ଅଭିଯୋଗର ଏକ ଛୋଟ ସାରାଂଶକୁ consumer help@mtnl.net.in ରେ କୌଣସି ସଂଲଗ୍ନ ବିନା ପଠାଇପାର ।

ପାଠଗତ ପ୍ରଶ୍ନ - ୨୨.୩

୧. ଏକ ସଜାଗ ଉପଭୋକ୍ତା ବୋଲି ନିଜକୁ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀର ଉତ୍ତର ଦିଅ ।
- (କ) ଯଦି ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଏକ ବିକ୍ରେତା ତୁମକୁ MRP ଠାରୁ ଅଧିକ ଟଙ୍କା ମାଗେ, ତୁମେ _____ ।
  - (i) ଟଙ୍କା ଦେବ ।
  - (ii) କିଣିବା ପାଇଁ ମନା କରିବ ।
  - (iii) ତାଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ (Concerned authorities) କୁ ଅଭିଯୋଗ କରିବ ।
  - (iv) ତା ସହିତ ମୂଲ୍ୟକୁ ଦେଇ ଯୁକ୍ତ କରିବ ।
- (ଖ) ତୁମେ କିଣିବାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପୂର୍ବରୁ, ଯଦି ଦୋକାନୀ ତୁମକୁ ଉପକରଣର କ୍ଷୁଦ୍ର ପୁସ୍ତିକା (Pamphlet) ଦେବାପାଇଁ ମନାକରେ, ତୁମେ _____ ।
  - (i) ସାମଗ୍ରୀ କିଣିବା ଏବଂ କ୍ଷୁଦ୍ର ପୁସ୍ତିକା ((Pamphlet) ପରେ ପଢ଼ିବ ।
  - (ii) ଅନ୍ୟ ଦୋକାନରେ କିଣିବ ଯେଉଁଠାରେ କ୍ଷୁଦ୍ର ପୁସ୍ତିକା (Pamphlet) ଦେବ ।
  - (iii) ସାମଗ୍ରୀ କିଣିବାପାଇଁ ମନା କରିବ ।
  - (iv) ଦୋକାନୀ ସହିତ ଯୁକ୍ତ କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିବ ।

ଶାସ୍ତ୍ର-୨

ମୋ ପରିବାର ଏବଂ ମୁଁ

ଟିପ୍ପଣୀ

ଉପଭୋକ୍ତା ସାବଧାନତା ! ସଚେତନତା !

- (ଗ) ଯେତେବେଳେ ତୁମେମାନେ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବା ପାଇଁ ପୂର୍ବରୁ ଶୁଣି କିଛି କିଛି, ତୁମେ _____ ।
- ବିଲ ନେବାପାଇଁ ଦାବିକର ଏବଂ ଏହାକୁ ନିରାପଦରେ ରଖ ।
  - ବିଲ ନେବ ଏବଂ ଏହାକୁ ଘରେ ରଖିବ ।
  - ବିଲ ନେବାପାଇଁ ଏହା ଏକ ବହୁତ କମ୍ ପୂର୍ବରୁ ବୋଲି ଭାବିବ ।
  - ବିଲ ନେବା ପାଇଁ ଯୁକ୍ତି କରିବ ।
- (ଘ) ଯେତେବେଳେ ପିଆଜ କିଲୋଗ୍ରାମ ପ୍ରତି ଖର୍ଚ୍ଚକାରେ ବଜାରରେ ଉପଲବ୍ଧ ଥିବ, ତୁମେ _____ ।
- ଅଧିକ ପରିମାଣର କିଣିବ ଏବଂ ଗଚ୍ଛିତ ରଖିବ ।
  - ପିଆଜର ବିକଳ ଖୋଜିବ ।
  - କମ୍ ପରିମାଣର କିଣିବ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କୁ ବଢ଼ିଥିବା ପୂର୍ବରୁ ପାଇଁ ଦାୟା କରିବ ।
  - ସମସ୍ତ ସମ୍ବଳ ଦେଇ ନିଜ ପାଇଁ ପିଆଜ କିଣିବ ।
- (ଙ) ଯେତେବେଳେ ସାମଗ୍ରୀର ମୂଲ୍ୟ ୧୦ ଲକ୍ଷରୁ ଅଧିକ ଥିବ ତୁମେ ଅଭିଯୋଗ ଫାଇଲ କରିବା ପାଇଁ _____ ।
- ଜିଲ୍ଲା ନ୍ୟାୟାଳୟ
  - ରାଜ୍ୟ ଉପଭୋକ୍ତା ନ୍ୟାୟାଳୟ
  - ଜାତୀୟ ଉପଭୋକ୍ତା ନ୍ୟାୟାଳୟ
  - ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ
- (ଚ) ଯଦି ମୂଲ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନତା ଦେଖାଯାଏ, ତୁମେ _____ ।
- ଜାଣିପାରିବ ନାହିଁ କାରଣ ତୁମେ ମୂଲ୍ୟକୁ ତୁଳନା କରିନାହିଁ ।
  - ଜଣାଶୁଣା ଦୋକାନୀଠାରୁ କିଣିବ ।
  - ବଜାରର ସମୀକ୍ଷା କରିବ ଏବଂ ଯଦି ଦୋକାନୀ ଦୂରରେ ଥାଏ କମ୍ ଦରରେ କିଣିବା ପାଇଁ ଯିବ ।
  - କିଣିବା ପୂର୍ବରୁ ବିକ୍ରିପରର ସେବା, ଗୁଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, ଦାମ୍ ଏବଂ ମାନେକାକରଣ ଚିହ୍ନର ଇତ୍ୟାଦି ଭଲ ମନ୍ଦ ପରଖିବ ।
- (ଛ) ଅପମିଶ୍ରିତ ହଳଦି ପାଉଁରକୁ କିଣିବା ପାଇଁ ଦୂରରେ ରହିବ, _____ ।
- Agmark ଥିବା ହଳଦି ପାଉଁରକୁ କିଣିବ ।
  - ଜଣାଶୁଣା ବ୍ରାଣ୍ଡ ବା ମାର୍କର କିଣିବ ।
  - ବନ୍ଦ ହୋଇଥିବା ପ୍ୟାକେଟ୍ କିଣିବ ।
  - ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମସଲାକୁ କିଣି ଘରେ ପେଶିବ ।

ଟିପ୍ପଣୀ

୨. ଦିଆଯାଇଥିବା ପରିସ୍ଥିତିକୁ ପଢ଼ ଏବଂ ଏହାର ସମାଧାନ ବାହାର କର ।
- (କ) ରାହୁଲକୁ ୨୦ ବର୍ଷ ବୟସ । ସେ ଏକ ସାଇକେଲ କିଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି । ସେଏକ ପାଖ ଦୋକାନକୁ ଗଲା ଯେଉଁଠାରେ ଗୋଟିଏ ବ୍ରାଣ୍ଡର ସାଇକେଲ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ସେ ତାର ମୂଲ୍ୟ ଦେଲା ଏବଂ ସେ କର ପାଇଁ ଅଧିକ ଟଙ୍କା ଦେଇ ମଧ୍ୟ ବିଲ୍ ନେଲା ନାହିଁ । ଯଦି ତୁମେ ରାହୁଲ ହୁଅ ତୁମେ କ'ଣ ପଦକ୍ଷେପ ନେବ ?
- (ଖ) ସୀତା କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ହେଲା ଯେତେବେଳେ ପ୍ରେସର କୁକ୍‌କରଟି ଖୋଲି ଫାଟିଗଲା । ଯଦି ତୁମେ ସୀତା ହୁଅ ତୁମେ କେଉଁ ଅଧିକାରକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବ ? ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷିରେ ତୁମର କ'ଣ ଦାୟିତ୍ୱ ରହିଛି ?

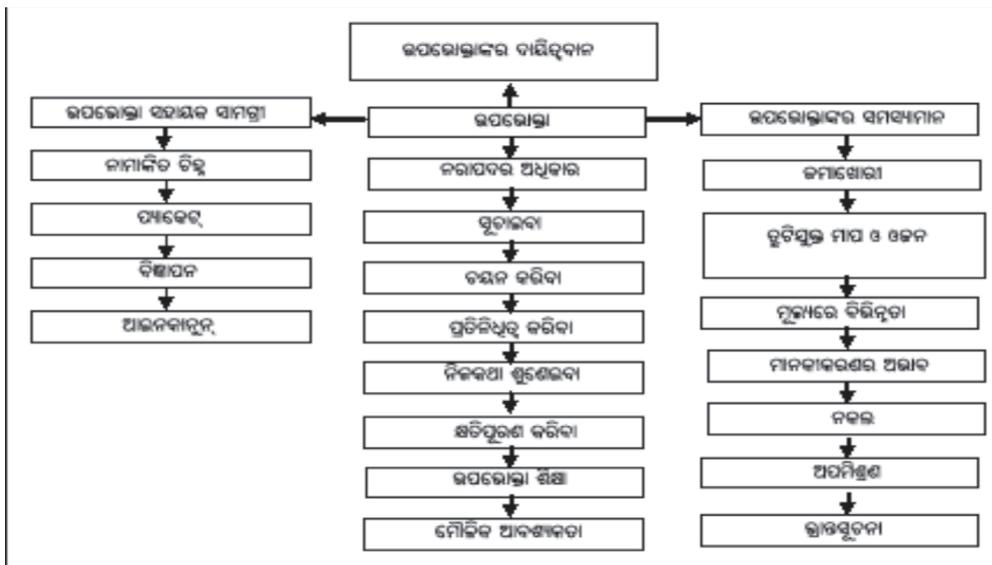

ତୁମ ପାଇଁ କାମ ୨୨.୮

୧. ରୋହିତ କୁଲ୍ କମ୍ପାନୀର ଏକ ଫ୍ରିଜ୍ ୨୦,୦୦୦ ଟଙ୍କା ଦେଇ ଆଣିଲା ଏବଂ ଏଥିରେ ତୁଟି ଅଛି ବୋଲି ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲା । ଦୋକାନୀ ତାର ଅଭିଯୋଗକୁ ଶୁଣିଲା ନାହିଁ । ଯଦି ତୁମେ ରୋହିତ ହୁଅ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରିବାର ପଦ୍ଧତି ପର୍ଯ୍ୟାୟକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କର ।
୨. ଦିଆଯାଇଥିବା ଢାଞ୍ଚାକୁ ବ୍ୟବହାର କରି । ବିରୋଧୀ ଦଳକୁ ଏକ ଚିଠି ଲେଖ ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରିବାର ପର୍ଯ୍ୟାୟକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କର ।
- (i) ତୁମେ କେଉଁଠାକୁ ଯିବ ?
- (ii) କେତେ ଟଙ୍କା ତୁମକୁ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ?
- (iii) କିପରି ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରିବ ?
୩. ତୁମର ସାହାଯ୍ୟ ଏବଂ ମାର୍ଗଦର୍ଶକ ପାଇଁ ତୁମ ଅଞ୍ଚଳର ଜିଲ୍ଲା ଉପଭୋକ୍ତା ଫୋରମର ଠିକଣା ଖୋଜି ବାହାର କର ।

ତୁମେ କ'ଣ ଶିଖୁଲ

ଖଣ୍ଡ-୨

ମୋ ପରିବାର ଏବଂ ମୁଁ

ଟିପ୍ପଣୀ

ଉପଭୋକ୍ତା ସାବଧାନତା ! ସଚେତନତା !

ପାଠ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ

୧. ଏଗୁଡ଼ିକର ସଂଜ୍ଞା ତୁମ ନିଜ ଭାଷାରେ ଲେଖ ।
(କ) ଉପଭୋକ୍ତା
(ଖ) ଉପଭୋକ୍ତା ସହାୟକ ସାମଗ୍ରୀ
୨. (କ) ଉପଭୋକ୍ତା ହିସାବରେ ତୁମେ ସମ୍ବୁଖାନ ହୋଇଥିବା ଦିଆଯାଇଥିବା ଶ୍ରେଣୀରୁ ଯେ କୌଣସି ଚାରୋଟି ସମସ୍ୟାକୁ ବିଷ୍ଣୁତିରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କର ।
(୧) ବସ୍ତୁ / ସାମଗ୍ରୀ
(୨) ସେବା
(ଖ) ଚାରୋଟି ଉପାୟ ଦର୍ଶାଅ ଯାହାଦ୍ୱାରା ତୁମେ ଏହି ଭଳି ସମସ୍ୟାରୁ ଓହରିପାରିବ ।
୩. ଉପଭୋକ୍ତା ଶିକ୍ଷା ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଜାଣିବା ଦରକାର ଏହାର ଚାରୋଟି କାରଣ ଦର୍ଶାଅ ?
୪. ତୁମେ ଏକ କୁଲର କିଣିବା ପାଇଁ ଯୋଜନା କରିଛ, ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ତୁମର କ'ଣ ଦାୟିତ୍ୱ ରହିଛି ?
୫. ମାନକୀକରଣ ଚିହ୍ନ ଥିବା ବସ୍ତୁ କିଣିବାର ଆବଶ୍ୟକତା କାହିଁକି ରହିଛି ?
୬. ତୁମେ ବେପାରୀ ବା ନିର୍ମାତା ଦ୍ୱାରା କେଉଁ ଉପାୟରେ ଠକାମିରେ ପଡ଼ିପାର ଏହାର ଚାରୋଟି ଉପାୟର ତାଲିକା କର ।
୭. ତୁମର ବ୍ଲୁଉଜ୍ ପାଇଁ ତୁମେ ଏକ ମିଟର କନାର ମୂଲ୍ୟ ଦେଇଛ । ଟେଲର ତୁମକୁ କହିଲା ଯେ, ଏଥିରେ ୨୦ ସେ.ମି. କମ୍ ଅଛି । କେଉଁ ଉପାୟରେ ତୁମକୁ ଦୋକାନୀ ଠକିଲା ?
୮. କେଉଁ ପଦକ୍ଷେପ ତୁମକୁ ଅପମିଶ୍ରିତ ଖାଦ୍ୟ କିଣିବାରେ ତୁମ ନିଜକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବ ?

ପାଠ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର

୨୨.୧

୧. (କ) ଉପଭୋକ୍ତା
(ଖ) ସାମଗ୍ରୀ / ବସ୍ତୁ
(ଗ) ସେବା
(ଘ) ନକଲି / ଠକ୍ / ଅନୁକରଣ
(ଙ) ଅପମିଶ୍ରିତ
(ଚ) ଗଢ଼ିତ ରଖିବା / କଳା ବଜାରୀ
(ଛ) ବିଜ୍ଞାପନ
(ଜ) ମାନକୀକରଣ ଚିହ୍ନ
(ଝ) MRP

୨. (କ) (i) ଦୋକାନୀକୁ କହିବ
 (ii) ନିର୍ମାତାକୁ ଲେଖିବ
 (iii) ସଂପୃକ୍ତ ସଂସ୍ଥା (Concerned authorities) କୁ ଅଭିଯୋଗ କରିବ, ଯଦି ତୁମେ କୌଣସି ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ନ ପାଆ।
 (iv) ଚିନ୍ତା ନ କରି / ଅନ୍ୟ ଏକ ଜିନିଷ କିଣିବ।
 (i) (ii) (iii) - (ସନ୍ତୋଷଜନକ), (iv) (ଅସନ୍ତୋଷଜନକ)
- (ଖ) (i) ନିଶ୍ଚିତ ହୁଅ ଯେ, ତୁମେ ଓଜନକରି ଆଣିଛ।
 (ii) ଏଜେନସିକୁ ଫୋନକର ଏବଂ ଏହାକୁ ବଦଳାଇ ଦିଅ।
 (iii) ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ତାକୁ କହିବ।
 (iv) କିଛି କରିବା ନାହିଁ / ଚିନ୍ତା କରିବା ନାହିଁ।
 (i) (ii) ସନ୍ତୋଷଜନକ
 (iii) ଉନ୍ମୁତ୍ତିର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ।
 (iv) ସନ୍ତୋଷଜନକ

୨୨.୨

- (i) ଗ (ii) ଘ (iii) କ (iv) ଙ (v) ଚ

୨୨.୩

୧. (କ) (iii)
 (ଖ) (ii)
 (ଗ) (i)
 (ଘ) (ii)
 (ଙ) (i)
 (ଚ) (iv)
 (ଛ) (iv)

୨. କ) (i) ବଜାରର ସମୀକ୍ଷା କରିବ।
 (ii) ସାଇକେଲର ୩ରୁ ୪ଟି ବ୍ରାଣ୍ଡର ମୂଲ୍ୟକୁ ତୁଳନା କରିବ।
 (iii) ନିଶ୍ଚିତ ହେବ ଯେ, ସାଇକେଲ ଏକ ଭଲ କମ୍ପାନୀର।
 (iv) କର ଦିଅ ଏବଂ କିଣିବାର ପ୍ରମାଣ (Proof) ପାଇଁ ବିଲ୍ ନେବ।

୨. (ଖ) ଅଧିକାର

- (i) ସୁରକ୍ଷା
 (ii) ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ
 (iii) ଉପଭୋକ୍ତା ଶିକ୍ଷା

ଶାସ୍ତ୍ର-୨

ମୋ ପରିବାର ଏବଂ ମୁଁ

ଚିଞ୍ଚଣୀ

ଉପଭୋକ୍ତା ସାବଧାନତା ! ସଚେତନତା !

- (iv) କ୍ଷତିପୂରଣ କରିବା
ଦାୟିତ୍ଵ - ହେବା ଉଚିତ୍
- (v) ବିଲ୍‌ନେବ ଏବଂ ଏହାକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା ।
- (vi) ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀକୁ ଅନୁକରଣ କର ଏବଂ ପଢ଼ ।
- (vii) ମାନକୀକରଣ ସାମଗ୍ରୀକୁ କିଣ ।
- (viii) ସଂସ୍ଥା (authorities) କୁ ଅଭିଯୋଗ କର ।
- (ix) ଅନ୍ୟ କୌଣସି (ଯେ କୌଣସି ଚାରୋଟି)